

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ORGANIZOVANÝ ZLOČIN A JEHO AKTIVITY
V ČESKÉ REPUBLICE PO ROCE 1989**

Autor práce: Adam Kudláček
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinované studium
Vedoucí práce: Doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. PhDr. Jiřímu Bílému, CSc.
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KUDLÁČEK, A. *Organizovaný zločin a jeho aktivity v České republice po roce 1989 : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2013, 71 s. Vedoucí bakalářské práce : Doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.

Klíčová slova: boj proti organizovanému zločinu, kriminalita, organizovaný zločin

Bakalářská práce popisuje organizovaný zločin jako závažný problém, který ohrožuje společnost a ekonomiku země. Cílem bakalářské práce je analýza současného stavu organizovaného zločinu v České republice a popis způsobu boje proti organizovanému zločinu.

Práce je rozdělena do několika částí. První část popisuje historický vývoj organizovaného zločinu ve světě a v České republice, vysvětluje základní pojmy a znaky organizovaného zločinu. Druhá část uvádí druhy a formy organizované kriminality a strukturu organizované skupiny. Třetí část popisuje faktory ovlivňující růst organizovaného zločinu. Následně je popsán způsob boje proti organizovanému zločinu a zhodnocen současný stav organizovaného zločinu v České republice pomocí dotazníkového šetření.

ABSTRACT

KUDLÁČEK, A. *Organized crime and its activities after year 1989 in the Czech republic* : Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, n. g. o., 2013, 71 p. Supervisor : Doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.

The key words: defense against the organized crime, crime, organized crime

The thesis describes organized crime as a serious problem which threatens the society and economic situation of the Czech republic. The objective of this thesis is the analysis of contemporary organized crime situation in the Czech republic and description of the means essential for defense against the organized crime.

The thesis is divided into several sections. The first section describes historic evolution of the organized crime all over the world and in the Czech republic, explains basic expressions and signs of the organized crime. The second section describes the types and forms of the organized crime including structure of an organized group. The third section pinpoints the factors affecting the increase of the organized crime. Subsequently the thesis describes ways of fighting against the organized crime and evaluates contemporary situation of the organized crime in the Czech republic using a public questionnaire.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
1.1 Cíl a metodika	9
1.2 Stanovení hypotézy	9
2 HISTORIE ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU	10
2.1 Organizovaný zločin ve světě	10
2.2 Organizovaný zločin v České republice	11
3 POJMY	14
3.1 Skupinová trestná činnost	14
3.2 Organizovaný zločin	15
4 FORMY ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU	18
4.1 Organizovaná hospodářská kriminalita	18
4.2 Drogová organizovaná kriminalita	20
4.3 Bankovní a poštovní loupeže	21
4.4 Nelegální obchod se zbraněmi a výbušninami	22
4.5 Převaděčství, obchod s lidmi a prostituce	22
4.6 Krádeže motorových vozidel	24
4.7 Vydírání poplatků za fiktivní ochranu (Racketeering)	24
4.8 Krádeže uměleckých a starožitných předmětů	25
4.9 Počítačová kriminalita	26
4.10 Korupce	27
4.11 Praní špinavých peněz	28
4.12 Terorismus	30
5 STRUKTURA ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU	32
5.1 Modely vnitřní organizace	32
6 MEZINÁRODNÍ ORGANIZOVANÝ ZLOČIN	34

6.1	Pronikání mezinárodního organizovaného zločinu a jeho dopad na situaci v ČR.....	34
6.2	Faktory ovlivňující růst organizovaného zločinu	34
7	OPATŘENÍ V BOJI PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU	38
7.1	Preventivní prostředky pro boj s organizovaným zločinem	38
7.2	Tři úrovně boje proti organizovanému zločinu	39
7.3	Ofenzivnost metod a prostředků boje s organizovanou kriminalitou.....	40
7.4	Operativně pátrací prostředky	41
7.5	Orgány určené pro boj s organizovaným zločinem v ČR.....	42
8	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	44
8.1	Cíl dotazníkového šetření	44
8.2	Metoda šetření	44
8.3	Vyhodnocení dotazníků.....	44
8.4	Závěr dotazníkového šetření.....	63
	ZÁVĚR.....	64
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	66
	SEZNAM ZKRATEK.....	70
	PŘÍLOHY	71

ÚVOD

Organizovaný zločin představuje v současnosti jedno z nejzávažnějších bezpečnostních rizik. V České republice existovaly některé znaky organizovaného zločinu již před rokem 1989 v rámci šedé a černé ekonomiky (např. rozkrádání kulturního dědictví na zakázku). Téměř neprodyšně uzavřené hranice a četná represivní opatření znemožňovala organizovaným zločincům dosahovat maximálních zisků s minimálním rizikem. Nesolventní obyvatelstvo, které by těžko zaplatilo za zprostředkování nelegálního zboží či služeb, neslibovalo žádné výrazné zisky. Podstupovat riziko kvůli nepatrnému obohacení se nevyplatilo.

Otevřením hranic po roce 1989 došlo k rozvoji mezinárodního organizovaného zločinu. Přejít k tržnímu hospodářství naskytl příležitost k různým nezákonným aktivitám.

Činnost organizovaných zločineckých skupin ohrožuje společnost, její instituce a bezpečnost občanů. Pokud proti nim není postupováno, sílí nedůvěra občanů vůči složkám společnosti, které mají s organizovaným zločinem bojovat. Činnost organizovaného zločinu má negativní dopad také na ekonomiku. To je dáno především tím, že pronikání nezákonných praktik do hospodářského systému narušuje stabilitu a důvěryhodnost ekonomiky naší země, což může odradit případné zahraniční investory.

Organizovaným zločinem je ohrožena nejen Česká republika, ale v globálním světě jsou nadnárodním organizovaným zločinem ohroženy všechny země. Tím, že organizované zločinecké skupiny působí ve více zemích, dosahují větších zisků s menším rizikem dopadení.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

1.1 Cíl a metodika

Cílem bakalářské práce na téma „Organizovaný zločin a jeho aktivity v České republice po roce 1989“ je komplexní zachycení a shrnutí současných teoretických a praktických poznatků v odvětví organizovaného zločinu, analýza současného stavu organizovaného zločinu v České republice a vytvoření uceleného obrazu o způsobu boje proti organizovanému zločinu.

První část se věnuje historickému vývoji organizovaného zločinu ve světě a v České republice, vysvětluje základní pojmy a charakteristické znaky organizovaného zločinu. Druhá část uvádí jednotlivé druhy a formy kriminality páchané organizovanou skupinou, které mohou mít mezinárodní charakter a možnosti vnitřního uspořádání organizované skupiny. Třetí část uvádí jednotlivé faktory ovlivňující růst organizovaného zločinu a zmiňuje problém pronikání mezinárodního organizovaného zločinu do České republiky. Hlavní část práce je zaměřena na opatření v boji s organizovaným zločinem. Popisuje způsob boje s organizovaným zločinem na jednotlivých úrovních a objasňuje činnost útvarů, úřadů, skupin a jiných subjektů, zřízených za účelem boje s organizovaným zločinem. Současný stav organizovaného zločinu na území České republiky je zhodnocen za pomoci dotazníkového šetření.

Zdrojem informací pro zpracování bakalářské práce je odborná literatura, zabývající se problematikou organizovaného zločinu. Další informace, potřebné pro vypracování práce, jsou čerpány z legislativních a internetových zdrojů.

1.2 Stanovení hypotézy

Organizovaný zločin představuje vážné nebezpečí pro společnost, její instituce, bezpečnost občanů a ekonomiku České republiky. Činnost organizovaných zločineckých skupin se projevuje ve více formách, pachatelé využívají nejmodernější technologie a pracují profesionálněji. Odhalit trestnou činnost je velice obtížné, neboť probíhá skrytě a navenek působí legálním dojmem. Shromáždění a shrnutí současných teoretických a praktických poznatků v odvětví organizovaného zločinu pomůže k zachycení současného stavu organizovaného zločinu v České republice a vytvoření uceleného obrazu o způsobu boje proti organizovanému zločinu.

2 HISTORIE ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU

2.1 Organizovaný zločin ve světě

Organizovaný zločin je typem mnohostranné, systematicky a dlouhodobě páchané trestné činnosti zločineckou skupinou, která se vyznačuje vysokou organizovaností, dělbou úloh a specializací jednotlivých členů nebo skupin organizovaného zločinu. Její orientace je směřována na vysoký zisk za velice krátkou dobu. K dalším činnostem organizované skupiny patří získávání vlivných kontaktů směřujících až do vysoké politiky státu. Zisk slouží k vlastní reprodukci zločinecké organizace a v nemalé míře slouží jako kapitál, realizovaný zejména ve sféře podnikání.

V počátcích jsou organizované skupiny ve volnějším seskupení, které se postupem času proměňují v pevné zločinecké seskupení s přísnou hierarchií, dělbou činností a organizačním řádem.

Úplné počátky organizovaného zločinu lze spatřovat již v letech 206 př. n. l. - 220 př. n. l. v Číně, kdy vznikala tajná společenství. Konfuciánské horní vrstvě a jejím státním úředníkům nemohl nikdo legálně oponovat a každé jednání proti nim bylo považováno za kriminální. Odpůrci, utlačovaní a vykořisťovaní mohli tedy působit jen z ilegality, z podzemí, z tajných spolků.¹ I když tato skupina měla značné prvky, které v dnešní době přisuzujeme organizovanému zločinu, nelze tuto skupinu považovat za organizovaný zločin. Do této doby je také datován počátek čínských triád, kdy jedním z tajných společenství vystupujícím proti moci vládnoucí dynastie a jejím úředníkům byla „Společnost tří v jednom“, později nazývána jako Trojspolek a později Triáda. Ve svém znaku mělo toto společenství trojúhelník, symbolizující základní čínské síly: nebe, zemi a člověka.²

Mezi další země spojované s organizovaným zločinem patří Japonsko a v něm působící tzv. yakuza, jejíž počátky sahají až do 17. století. Po dlouho trvajících válkách byl na počátku 17. století v Japonsku nastolen mír. Váleční samurajové s velkým uměním zápasit, ztratili pro vládnoucí stranu svůj význam. S touto situací se samurajové nemohli smířit, a proto zakládali seskupení na ochranu měst proti banditům. Zde lze spatřovat první organizační strukturu yakuzy.

¹ NĚMEC, M. *Organizovaný zločin : aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1995, s. 13 - 14

² CHMELÍK, J. *Zločin bez hranic : vyšetřování terorismu a organizovaného*. Praha : Linde, 2004, s. 58 - 59

Klasickou zemí spojovanou s organizovaným zločinem je Itálie. Na počátku 18. století zde vznikl spolek Camorra jako organizace chránící zájmy vězňů ve věznicích. Tito vězni zakládali po propuštění z vězení organizované spolky. Zajímavostí tohoto spolku je to, že měl své špióny i v policejních složkách, což zajišťovalo přísun potřebných informací o akcích pořádaných k dopadení této organizované skupiny. V Camorre platila velice přísná pravidla, při jejichž porušení hrozil trest smrti.³

Vznik termínu „Mafie“ lze datovat do druhé poloviny 19. století, kdy italský národ pod cizí nadvládou strádal a vytrácel se pocit státnosti. „*Označení Mafia vyjadřuje hrdost, sebevědomí, jistotu.*“⁴ Úřady označovaly za „mafio“ závažnější kriminální jednání a některé typy zločinců. Ke konci 19. století již nebylo cílem Mafie loupení a krádeže, ale získání moci a vlivu nad určitým územím, nezávislost na zákonech, pronikání do mocenských struktur a jejich ovládní. Centrem organizovaného zločinu se stal jih Itálie, kde byly položeny základy hierarchicky strukturované Mafie, jejíž silný vliv působí až do současnosti.

V souvislosti s organizovaným zločinem je také znám pojem „Cosa Nostra“. Jedná se o zločineckou organizaci, která vznikla v USA. Po první světové válce došlo v Itálii téměř k zániku organizovaného zločinu, proto spousta členů italských mafií odešla k zahraniční organizaci „Cosa Nostra“. Po porážce fašismu v Itálii se však část těchto členů vrátila zpět do vlasti a organizovaný zločin se opět začal rychle rozvíjet.

Za zlatý věk zločineckých syndikátů jsou označována 20. léta 20. století, kdy dochází k rozšíření zločineckých syndikátů do různých zemí. Hlavní místo však zaujímají zločinecké organizace z Číny, Japonska, Itálie a USA.

2.2 Organizovaný zločin v České republice

Organizovaný zločin v České republice před rokem 1989

Kriminální síť v České republice lze pozorovat již v dobách „první republiky“ např. v mezinárodním obchodu s drogami a pašováním zboží. V bývalých socialistických zemích bylo málo toho, čím by se mohly chlubit před ostatními zeměmi. Proto dávaly na odiv mimo jiné lékařskou péči, neexistenci nezaměstnanosti, úspěchy ve sportu a také nízkou kriminalitu. Postupem času se tyto přednosti ukázaly jako klamné tvrzení. Úroveň lékařské péče byla mnohdy diskutabilní. Lékařský institut byl

³ CHMELÍK, J. *Zločin bez hranic : vyšetřování terorismu a organizovaného*. Praha : Linde, 2004, s. 59 - 60

⁴ Tamtéž, s. 60

zneužíván k předepisování farmak pro výrobu a šíření drog v souvislosti s bezplatným výdejem receptů na léky.⁵

Jako jedna z největších předností v Československu byla prezentována téměř nulová nezaměstnanost, pod níž se skrývala nezaměstnanost skrytá v podobě tzv. přezaměstnanosti, která snižovala pracovní morálku, jenž způsobovala nízkou produktivitu práce, a vedla k ekonomickému krachu.⁶

Údaje trestních statistik, vzbuzující tehdy tolik oficiálního optimismu, nevystihovaly skutečnou situaci v oblasti kriminality. Nedokonalost trestních statistik je všeobecně známa. Z jejích údajů lze přesněji odhadovat pouze trendy zločinnosti. *„Vládnoucí ideologie po vzoru stejného myšlenkového vývoje v Sovětském svazu stanovila, že kriminalita ve společnosti reálného socialismu existuje jen díky přežitkům kapitalismu ve vědomí a jednání lidí, popř. subjektivním chybám a deformacím, a bude tedy s přechodem ke společnosti komunistické postupně mizet.“*⁷

Východiskem pro získání odměn a služební kariéry bylo pro policisty a policejní útvary procento objasněnosti. Proto se policie nezabývala případy, kde byl pachatel těžko odhalitelný. Mnohdy i za záminkou zastrasování, policie odmítala přejímat trestní oznámení od občanů, pokud nebyl udán konkrétní podezřelý pachatel. Policejní trestní statistikou vykazovaná procenta objasněnosti, přesahovala zpravidla v 80. letech 70 % a více. Tyto výsledky by mohly závidět i nejvyspělejší bezpečnostní služby světa. Výzkumy latentní kriminality této doby nebyly připouštěny, proto se o její skutečné výši můžeme jen dohadovat.⁸

Existenci organizovaného zločinu, před rokem 1989, zpochybňují některé kriminologické studie. Organizovaný zločin zde byl, pouze jeho tvář byla jiná, než jakou ji známe dnes. V podmínkách totalitního režimu převládaly klasické aktivity organizovaného zločinu a to obchod se zbraněmi, drogami, vydírání, prostituce, nájemné vraždy aj. Na základě nedostatku zboží, se zde rozvíjí činnost importu a distribuce nedostatkového zboží, krádeže a prodeje zboží, exportu uměleckých předmětů a prodeje valut aj. To vše poukazuje na neschopnost státu zajistit svým občanům požadované zboží. Ve sférách státního hospodářství se formují rozsáhlé

⁵ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 1. vyd. Praha : Themis, 2003, s. 33 - 34

⁶ Srv.: Osmančík, O. referát na mezinárodní konferenci Trestní justice a kontrola kriminality v ČR. Praha 13. – 14. 5. 1996.

⁷ Tamtéž

⁸ Tamtéž

korupční síť. Členové této sítě jsou osoby těžící ze svého postavení ve státním aparátu, jsou ochotni pracovat pro kohokoli, kdo má peníze.

Organizovaný zločin v České republice po roce 1989

Živnou půdou pro organizovaný zločin jsou celosvětové procesy tzv. kapitalistické globalizace. Nový způsob organizace kapitálového trhu zasáhl po rozpadu východního bloku, celý svět. Tím se ukázal rozdíl mezi chudými a bohatými státy. Jedním z důsledků tohoto jevu je silný nárůst migrace osob i kapitálu a s tím rozkvět podmínek pro různé kriminální aktivity s nadnárodním prvkem. Rozvíjí se černý obchod s drogami, se zbraněmi a vojenským materiálem a dokonce obchod s lidskými orgány nebo alespoň s člověkem jako s lidským zbožím, kterým je zásoben trh s prostitutí.

Tomu všemu napomáhá rozvoj počítačových technologií, které nekontrolovatelně pronikají do obchodních a bankovních sektorů a tím také významně ovlivňují schopnost státu efektivně řídit tyto mezinárodní procesy. Zločinecké organizace tak začínají pronikat do uvolněného prostoru trhu, začínají masivně obchodovat a uspokojovat poptávku, kterou není schopna uspokojit rozvíjející se nová hospodářská a ekonomická struktura.

3 POJMY

3.1 Skupinová trestná činnost

Skupinová trestná činnost je kriminalita páchaná úmyslně více než dvěma osobami.

Existují 4 základní typy skupinové trestné činnosti:

- Příležitostná skupina
- Parta
- Organizovaná kriminální skupina
- Zločinecká organizace

Příležitostná skupina

Příležitostná skupina vzniká nahodile a důvodem vzniku je společný krátkodobý zájem účastníků (nějaká příležitost). Trestná činnost se děje spontánně, bez dělby úkolů. Příkladem příležitostné skupiny mohou být fotbaloví fanoušci, útočníci proti cizincům (migrantům či azylantům) apod.

Parta

Důvodem vzniku party zpravidla nebývá páchání trestné činnosti, ale uspokojení nějakých společných zájmů. V čele party bývá vůdce. Stupeň plánování trestné činnosti bývá nízký, zahlazování stop primitivní.

Organizovaná kriminální skupina

Jedná se o vyšší typ skupinové trestné činnosti. Znak organizované skupiny:

- Hlavní náplní je páchání trestné činnosti. Členové skupiny mohou být někde zaměstnáni, mohou být i podnikatelé, takže trestná činnost nemusí být jediným zdrojem jejich obživy.
- Skupina má pevnou hierarchickou strukturu.
- Skupina vzniká za účelem opakovaného páchání trestných činů téhož druhu nebo ke spáchání obzvlášť výnosného trestného činu.
- Páchání trestných činů i zahlazování stop je pečlivě plánováno.

Zločinecká organizace (zločinecký gang či zločinecký syndikát)

Jedná se o nejnebezpečnější typ skupinové trestné činnosti. Smyslem její existence je soustavné a dlouhodobé páchání profesionální kriminality za účelem dosažení vysokých zisků a získání moci (vlivu) ve veřejném a politickém životě. Zločinecká organizace svou trestnou činnost pečlivě plánuje a připravuje, nic nenechává náhodě. Dělbba práce je vysoká, struktura hierarchicky členitá, ale pro její členy neprůhledná. V organizaci je prosazována přísná kázeň, jejíž porušení se exemplárně trestá. Nejvyšším principem je „omerta“, nebo-li příkaz mlčenlivosti. Organizace má vlastní zpravodajskou službu, obstarává si právní pomoc špičkových advokátů, vyrábí falešné důkazy, kupuje falešné svědky, apod. To vše, aby zabránila odhalení své trestné činnosti a aby zajistila beztrestnost pachatelů.⁹

3.2 Organizovaný zločin

Pod pojmem organizovaný zločin rozumíme trestnou činnost, kterou páchají organizované skupiny. Organizovaný zločin je systémem nadřazenosti a výlučnosti, kdy hlavním cílem je ovládnutí, manipulace a podmanění. K dosažení svého cíle využívá organizovaný zločin otevřenost demokratické společnosti. Základním nástrojem jsou peníze a z nich vyplývající moc, prosazovaná vlastními zákony. Organizovaný zločin dbá na to, aby jeho aktivity probíhaly skrytě, nepozorovaně a mimo jakoukoliv publicitu.¹⁰

V odborných pramenech je mnoho definic organizované kriminality. Např. Jan Musil definuje pojem organizované kriminality takto: „*Organizovaná kriminalita je druh skupinové trestné činnosti, páchané organizovanou zločineckou skupinou nebo zločineckou organizací, vyznačující se dlouhodobostí, dělbu činnosti, plánovitostí a orientací na vysoký zisk nebo na získání vlivu na veřejný život. Výjimečně jsou zločinecké skupiny motivovány též ideologicky, např. teroristické organizace.*“¹¹

⁹ NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafií a boj proti nim*. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2003, s. 94 - 107

¹⁰ ČESKO. BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. Organizovaný zločin. *BIS: Bezpečnostní informační služba* [online]. BIS, [cit. 2012-08-12].

Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/organizovany.html>>

¹¹ MUSIL, J. *Připravit se včas na boj s organizovanou kriminalitou*. In Československá kriminalistika. Praha, 1992. Svazek 25 č. 2

Pojem organizované kriminality můžeme shrnout následujícím způsobem: „Organizovaná kriminalita je soustavná a plánovitá trestná činnost páchaná hierarchicky strukturovanou skupinou osob, mezi nimiž existuje dělba činnosti. Jejím primárním cílem je dosažení vysokého zisku.“¹²

Znaky organizovaného zločinu

1. Vysoká organizovanost spočívající v páchání závažné trestné činnosti více než dvěma osobami, které:
 - Mají mezi sebou rozděleny úkoly.
 - Jednají konspirativně.
 - Používají struktury podobající se živnosti nebo obchodu, používají násilí nebo jiné prostředky vhodné k zastrašení, anebo ovlivňují alespoň jednu z těchto oblastí:
 - hospodářství,
 - politiku,
 - hromadné sdělovací prostředky,
 - státní či veřejnou správu,
 - justici,
 - policii.
2. Plánovitost.
3. Snaha po maximálním nelegálním zisku či moci.¹³

Doprovodné znaky organizovaného zločinu:

- Zločinecká skupina přijímá zvláštní ochranná opatření, aby zabránila odhalení trestných činů, vytváří si vlastní zpravodajskou službu, kupuje falešné svědky, podvrhuje falešné důkazy apod. Pravidlem je příkaz mlčenlivosti, tzv. omerta a solidarita mezi členy skupiny.
- Použití násilí, které je zaměřeno proti:
 - a) konkurenčním skupinám (boj o teritorium)
 - b) členům vlastní organizace (k prosazení disciplíny a k potrestání provinilců),
 - c) justičním a policejním orgánům (odpor při pronásledování a zadržení, pomsta, zastrašování),

¹² SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012, s. 265

¹³ NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafii a boj proti nim*. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2003 s. 113 - 115

- d) nezúčastněným osobám (zastrašování, odstranění náhodného svědka).
- V posledních letech skupiny působí na území více států, převádějí zisk do zahraničí, ukrývají se v zahraničí apod.¹⁴

Typy organizovaného zločinu

Mafiánský typ - Mafiánský typ lze považovat za klasický typ organizovaného zločinu. V dnešní době je tento typ považován za zastaralý. Je založen na osobních vztazích v mafii, na nadřízenosti a podřízenosti. Vyznačuje se přímočarým řízením, často vynuceným násilnými postupy. Mafiánské chování u klasických mafií znamená: „...*být uznávaný, být mužem cti, být schopen pomstít vlastními silami každou urážku své osoby a všeho, co se jí týká, být schopen jakýmkoliv způsobem zneuctit nepřítele.*“¹⁵ Takové chování, ať obranné či útočné, je nejen ospravedlňováno, ale i podporováno společnostmi, ve které mafián žije, a to i v případě, že se použití násilí dostane do přímého střetu se zákonem. Prestiž a moc vychází právě z toho, že je otevřeně v konfliktu s právními normami a oficiálními institucemi státu.

Moderní (manažersko - podnikatelský) typ - Moderní typ organizovaného zločinu je vyšším typem organizovaného zločinu než typ mafiánský, je též označován jako manažersko - podnikatelský typ zločinu. Tento typ organizovaného zločinu je založen na funkčních vztazích a jen výjimečně se uchyluje k násilí. V případě, že se uchýlí k násilí, využívá k tomu osoby mimo vlastní organizaci. Moderní manažersko - podnikatelský typ organizovaného zločinu páchají podnikatelé, kteří navenek působí jako solidní obchodní partneři, chodí vždy pečlivě upraveni a oblečeni, používají luxusní vozy a nesnižují se k tomu, aby osobně jednali s gangstery. K dojednání konkrétních služeb si najímají konkrétní osoby, které většinou nejsou členy ani zaměstnanci takové organizace, čímž vytváří dojem čistého podnikání. K takovým službám využívají špičkových advokátů, policistů a dalších, převážně vedoucích, pracovníků státní správy, které buď předem korumpují různými úplatky nebo je vyplácí za provedení případ.

¹⁴ NĚMEC, M. *Organizovaný zločin : aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1995. s. 29 - 30

¹⁵ NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafií a boj proti nim*. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2003, s. 116

4 FORMY ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU

4.1 Organizovaná hospodářská kriminalita

Tento druh organizované kriminality je velice nebezpečný pro svoje následky - vysoké škody. Aby byla zajištěna právní ochrana ekonomické stability a hospodářského mechanismu státu, je hospodářská organizovaná kriminalita významnou součástí Trestního zákoníku.

Jedná se o plánovitý útok proti individuálním a kolektivním právům, proti hospodářskému systému a jeho institutům, za účelem dosažení neoprávněných zisků nebo moci. Toto jednání je převážně latentního charakteru. Vystupuje zvláště proti organizaci trhu, regulaci zahraničního obchodu a zájmům spotřebitelů. Ovlivňuje alespoň jednu z těchto sfér: politiku, hospodářství, policii, hromadné sdělovací prostředky, justici, státní či veřejnou správu.

Padělání zboží a jeho značek

„Jde o úmyslné cílevědomé masové napodobování a falšování chráněného zboží nebo značek.“¹⁶ Tito pachatelé dosahují vysokých zisků, protože jejich podnikání nepodléhá výdajům za marketing, kvalitu, daně, servis, garance a odvody.

Podvodné konkurzní řízení

Jedná se o tzv. bankroty podniků. Průběh podvodného konkurzu je následující:

- nákup nadměrných zásob na úvěr,
- prodej nebo jiné nakládání se zbožím takto získaným,
- ukrytí výnosů,
- nezaplacení věřitelům,
- žádost věřitelů, aby dlužník byl prohlášen za insolventního.¹⁷

Cílem celé operace bývá zpravidla úpadek společnosti. Předmětem tohoto podnikání bývá běžné zboží, o které je největší zájem.

¹⁶NĚMEC, M. *Organizovaný zločin : aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1995, s. 112

¹⁷ NĚMEC, M. *Organizovaný zločin : aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1995, s. 113 - 116

Podnikatelští koně

Jedná se o velmi nebezpečnou formu organizované hospodářské kriminality. Osoba mající živnostenské oprávnění, která podvodně nakupuje pro zločineckou organizaci různé zboží od různých výrobců, se nazývá podnikatelský kůň. Zločinecká organizace toto zboží prodává obchodníkům za nižší než tržní cenu a jejím ziskem je celá tržba za prodané zboží. Výrobce, od kterého je zboží nakoupeno, nikdy nedostane zaplacení. To však podnikatelský kůň většinou ani neví a tak nakupuje dál. Nezaplacené zboží je nakupováno na jméno a IČO podnikatelského koně. O nezaplacení zboží se podnikatelský kůň dozví až příliš pozdě a tak se začne před výrobcem skrývat. Toho využije zločinecká organizace a snaží se podnikatelského koně, jako přímého svědka jejich trestné činnosti, zbavit a zahladit stopy. Tento druh trestné činnosti se velmi těžko objasňuje, neboť pachatelé jsou neznámí a stojí v pozadí. Ve většině případů je dopaden a souzen pouze podnikatelský kůň.

Padělání peněz

V dnešní době je padělání peněz na velice vysoké úrovni díky snadno dostupným technickým prostředkům. Nepřítomnost evidence prvotřídních kopírovacích přístrojů stěžuje policii dohledání padělatelů.

Obchod s nelegálně získaným zbožím

V České republice se rozmáhá obchod se zbožím, které je buď pašované ze zahraničí, nebo údajně vyvezené do zahraničí, nebo vyrobené v České republice, ale nezdaněné. Jedná se především o alkohol, cigarety, software aj.

Pozemkové podvody

Prodej cenných papírů a falšovaných nebo padělaných hypoték je výnosným podnikáním. Díky vysoké provizi lze snadno získat pomoc legitimních podnikatelů a investorů.

Obchody s jaderným a toxickým odpadem

Největší nebezpečí představuje jaderný a toxický odpad v rukou mezinárodních teroristických organizací, které jsou schopné tento materiál použít jako prostředek

donucovací síly. Převážná část jaderného materiálu zadrženého v České republice pochází ze zemí bývalého Sovětského svazu.¹⁸

Subvenční podvody

Účelem subvenčního podvodu je vylákání dotace na zemědělskou výrobu a po té použití získaných finančních prostředků k vlastnímu zájmu. Ve společné evropské zemědělské politice je zaznamenáno nejvíce subvenčních podvodů.¹⁹

4.2 Drogová organizovaná kriminalita

Počet drogově závislých roste. Produkty z konopí se dovážejí z Afriky a z Blízkého a Středního východu, heroin z Blízkého východu, kokain z Jižní Ameriky a amfetamin hlavně z Polska. Tranzitními zeměmi jsou Česká republika, Slovensko, Maďarsko.

Pachatelé se profesionalizují a využívají otevření hranic. Mezi hlavní znaky drogové organizované kriminality patří mezinárodnost a profesionalita. Zisky z této kriminality představují velké nebezpečí pro stát i pro společnost, protože slouží k podporování a stabilizaci organizovaného zločinu. Drogová závislost působí škody nejen uživatelům drog, ale celé společnosti.

Užívání drog má negativní dopad na ekonomiku, protože zvyšuje výdaje státu na léčbu drogově závislých a zvyšuje trestnou činnost. Kromě kriminality opatrovací a kriminality páchané pod vlivem drog patří k trestným činům výroba a prodej drog. Rozlišujeme opatrovací kriminalitu přímou, kdy drogově závislí kradou v lékárnách, zdravotnických zařízeních a skladech léčiv a opatrovací kriminalitu nepřímou, kdy si drogově závislí opatřují peníze k nákupu drog krádeží a podvody. Mezi delikty pod vlivem drog se řadí násilné a majetkové trestné činy a trestné činy v dopravě.

V mezinárodním měřítku se drogová organizovaná kriminalita nejvíce projevuje v dovozu, vývozu a průvozu drog. Problém boje s drogovou organizovanou kriminalitou je problémem mezinárodním a tak se k němu musí přistupovat.

Zvýšená represe vůči dealerům, výrobcům a uživatelům drog vede ke snížení počtu drogově závislých. Negativním důsledkem však může být to, že drogově závislé osoby budou mít strach z trestu, proto nenavštíví léčebné zařízení, což může způsobit rozšíření nemocí, např. AIDS.

¹⁸ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 1. vyd. Praha : Themis, 2003, s. 347

¹⁹ FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, s. 666

V drogové prevenci se policie zaměřuje na varování před nebezpečnou drogou, poskytování informací lékařům, drogovým poradnám, učitelům, poskytování informací o výskytu drog, o dodavatelích a o deliktech souvisejících s drogami a hlavně na objasňování trestné činnosti a potírání drogové závislosti.

4.3 Bankovní a poštovní loupeže

Bankovní loupež je vždy předem připravena. Při využití služeb peněžního ústavu, např. při koupi dopisních známek, směně peněz apod., je peněžní ústav monitorován. Pachatelé sledují situaci u přepážek, počet zaměstnanců, zákazníků aj. Za cíl si pachatelé většinou vybírají pošty a spořitelny v menších městech nebo na venkově, kde je menší pohyb obyvatelstva a tudíž se snižuje i množství potenciálních svědků. Také dopravní situace umožňuje pachatelům rychlejší útěk z místa činu. Pro svůj útěk pachatelé používají osobní či nákladní automobily, které zaparkují před peněžním ústavem. Automobily mívají falešnou registrační značku nebo se jedná o automobily kradené, kterých se pachatelé krátce po loupeži zbavují.

Průběh loupeže bývá převážně stejný. Pachatelé vcházejí do peněžního ústavu nenápadně a obličej si maskují před vstupem nebo po vstupu do prostoru pokladen. Zaměstnance i zákazníky ohrožují zbraní a požadují vydání peněz v hotovosti nebo si je berou sami z trezoru. Při loupeži jednájí rychle, peníze vkládají do pytlů nebo tašek a co nejrychleji opouštějí místo činu. Zaměstnance většinou nechají svázané ve vedlejší místnosti. Najít stopy, které by mohly sloužit při identifikaci a důkazním řízení je obtížné, neboť pachatelé mívají rukavice nebo se ničeho nedotýkají a peníze si nechávají podávat.

Loupežím se dá účinně předcházet např. stavebními a technickými úpravami interiéru peněžního ústavu, kdy je znemožněn průchod jednotlivými částmi budovy k místům s největším úložištěm peněz. V některých bankách jsou nainstalována technická zařízení, umožňující pořízení fotosnímků, videozáznamů, příp. nahrávek hlasu a řeči. Pořízené materiály potom slouží policii k pátrání po pachatelích za pomoci veřejnosti. Pořízený záznam hlasu a řeči může policie využít k porovnání hlasu a řeči podezřelé osoby. Zaměstnanci bank jsou policií preventivně školeni, jak se mají chovat v případě loupežného přepadení a mají k dispozici formuláře, které vyplňují ihned po loupeži.²⁰

²⁰ NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafii a boj proti nim*. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2003, s. 181 - 185

4.4 Nelegální obchod se zbraněmi a výbušninami

Organizované kriminální skupiny zabývající se touto činností jsou po celém světě. Nelegální obchod se zbraněmi a výbušninami je velice lukrativní a zároveň velice nebezpečný proto, že existuje riziko použití zbraní a výbušnin při teroristických akcích a kriminální činnosti.

Před rokem 2000 probíhal nelegální obchod poměrně čitelně a přímočaře. Naproti tomu dnešní nelegální obchod se zbraněmi je dobře promyšlený, propracovaný a velice kvalifikovaný.

Příkladem může být obchod, rozdělený do jednotlivých transakcí, které se realizují přes více firem. Nejprve je zbraň rozebrána a rozprodána po jednotlivých částech a na konec je opět složena v jeden celek. U tohoto způsobu obchodu se dá těžko rozpoznat, že půjde o nelegální obchod. V případě, že cílová země prodá zásilku dalšímu státu, lze obtížně dokázat, zda byla zásilka do země prodána v dobré víře nebo už od začátku šlo o záměr a reexport byl dopředu naplánován. O reexport zbraní se jedná v případě, kdy jsou legálně dodané zbraně předmětem obchodu do další země. Některé země tímto způsobem získávají peníze do státního rozpočtu.²¹

S organizovanou kriminalitou také souvisí držení a nošení zbraně. Držení zbraně znamená přechovávání zbraně a střeliva doma, v zaměstnání apod. Zbraň může mít v držení každý bezúhonný občan. Nošení zbraně znamená, že člověk může mít u sebe kdekoliv a kdykoliv nabitou zbraň (krátkou). K nošení zbraně musí mít člověk povolení policejních orgánů, které je podmíněno splněním určitých podmínek. Aby se zabránilo zneužití výbušnin, je potřeba především zabránit jejich odcizení z pracovišť, kde se s nimi pracuje.²²

4.5 Převaděčství, obchod s lidmi a prostituce

Převaděčství představuje přesun osob za hranice cizího státu za účelem dosažení zisku. Převaděč získá peníze z poplatků, které mu migrant zaplatí a migrant se dostane do požadované země. Při příjezdu do cílové země vztah mezi migrantem a převaděčem končí.

²¹ ČESKO. BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. Obchod s konvenčními zbraněmi a výbušninami. *BIS: Bezpečnostní informační služba* [online]. BIS, [cit. 2012-11-12].

Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/zbrane-konvencni.html>>

²² NĚMEC, M. *Maře a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafii a boj proti nim*. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2003, s. 185 - 193

Obchodování s lidmi můžeme označit za celosvětový fenomén. Znamená „*najímání, přepravu, převoz, přechovávání nebo přijetí osob za účelem zneužívání za pomoci hrozby, použití síly nebo jiných forem donucení, za pomoci únosu, podvodu, uvedení v omyl nebo zneužití moci či stavu bezbrannosti nebo pomocí předání nebo přijetí plateb či výhod, a to za účelem získání souhlasu osoby mající kontrolu nad jinou osobou.*“²³ Zneužívání zahrnuje zneužívání prostituce jiných, jiné formy sexuálního zneužívání, nucenou práci nebo poskytování služeb, otroctví, nebo praktiky podobné otroctví, nevolnictví a odnětí orgánů.

Zisky z tohoto mezinárodního organizovaného zločinu dosahují zhruba stejné výše jako zisky z nelegálního obchodu s drogami a se zbraněmi. Patří tedy mezi nejvýnosnější formy organizovaného zločinu. Zisky z této trestné činnosti se pachatelé snaží převést do legálního podnikání, tzv. praní špinavých peněz.

Obchod s lidmi závažným způsobem porušuje lidská práva obětí, neboť pachatelé často využívají bezmocného postavení obětí, které je způsobené nelegálním pobytem na území cizího státu. Hrozbu, plynoucí z obchodu s lidmi, může pro společnost představovat destabilizace pracovního trhu ve zdrojových zemích, destabilizace demografické situace ve zdrojových zemích, přetrhání společenských vazeb a ohrožení veřejného zdraví.

Rozvoj této formy organizovaného zločinu podporuje zejména chudoba a politická nestabilita ve zdrojových zemích, nerovnováha mezinárodních ekonomických vztahů, malá informovanost obyvatelstva, převrácený systém hodnot ve společnosti, vysoká poptávka po levné pracovní síle v cílových zemích aj.

V České republice byl zaznamenán růst obchodování s lidmi počátkem 90. let 20. století. Oběti této trestné činnosti v České republice pocházejí většinou z oblastí, kde je velká nezaměstnanost, rozvinutý cestovní ruch a vysoká poptávka i nabídka sexuálních služeb. Nejrizikovějšími lokalitami jsou pohraniční oblasti, západní Čechy, severní Čechy, severní Morava, Brno a Praha. Nejčastějšími oběťmi bývají nezaměstnaní, lidé v obtížných životních situacích, lidé nespokojení se svým výdělkem, prostitutky a nezletilí.

Obchod s lidmi začíná nejčastěji nabídkou práce přes agenturu, přes inzerát nebo přes známého. Ženy odcházejí do zahraničí za vidinou vysokých výdělků. Po příjezdu

²³ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Obchod s lidmi. MVCR: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. MVCR, 2010 [cit. 2012-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-definice.aspx>>

do zahraničí jsou zbaveny dokladů a násilím a výhrůžkami jsou nuceny k prostituci a otrocké práci. V případě obchodování s českými ženami jsou cílovými zeměmi Německo a Rakousko, dále pak Itálie, Španělsko, Francie atd. Mezi zdrojové země obchodování s lidmi patří Ukrajina, Rumunsko, Slovensko, Bulharsko a v poslední době také Afrika (ženy z Konga a Nigérie).²⁴

4.6 Krádeže motorových vozidel

Zločinecké organizace se zaměřují na krádeže luxusních vozidel a vozidel, která mohou být použita na náhradní díly. Hlavní příčinou nárůstu krádeží motorových vozidel je bezesporu otevření hranic, umožňující volný pohyb vozidel. Spousta kradených vozidel je převážena s falešnými doklady do jiných států. V některých případech jsou krádeže prováděny na objednávku zahraničního klienta, který si určuje konkrétní značku, typ a barvu vozidla.

Způsob krádeží vozidel se liší. Mezi nejhorší krádeže vozidel patří krádeže vozidel, které provádějí specializované zločinecké organizace, kde jeden krade, druhý kradená vozidla převáží, třetí zprostředkovává prodej a čtvrtý zajišťuje falešné doklady.

Aby se snížilo riziko krádeže, je potřeba vozidlo zabezpečit minimálně dvěma zabezpečovacími systémy (elektronickým a mechanickým), nenechávat v něm cenné předměty, doklady a neparkovat vozidlo v tmavých zákoutích.²⁵

4.7 Vydírání poplatků za fiktivní ochranu (Racketeering)

Tento druh trestné činnosti je také označován jako „výpalné“. Oběťmi vydírání jsou nejčastěji podnikatelé, majitelé autobazarů, majitelé restaurací, nočních podniků, vysoce postavení lidé, příslušníci policie, svědci aj.

Dříve než začne organizovaná skupina oběť vydírat, zjistí si o ní veškeré informace. Vybrané osobě je poté nabídnuta možnost ochrany, za kterou bude pravidelně platit dohodnuté částky, které jsou odstupňované například podle rozsahu podnikání. Spolu s nabídnutím ochrany je také formulována výhrůžka v případě, že nebude chtít vydírání spolupracovat. Nejčastěji je vyhrožováno násilím na osobě vydíraného, násilím na rodině, poškozením pověsti, majetku, firmy apod. Spolu

²⁴ ŽÁKOVÁ, M. Obchod s lidmi. In *NICM: Národní informační centrum pro mládež*, [online]. 2007 - 2008 [online]. MVCR, 2010 [cit. 2012-11-12].

Dostupné z WWW: <<http://www.nicm.cz/obchodovani-s-lidmi-charakteristika>>

²⁵ NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafií a boj proti nim*. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2003, s. 201 - 208

s vybíráním poplatků je sledováno chování vydíraného, zda nikomu nesděljuje, k čemu byl donucen. V případě, že oběť vydírání neplní stanovené podmínky, přechází organizovaná skupina k výhrůžkám a poté k použití násilí. Ve většině případů však organizovaná skupina ani násilí použít nemusí, protože výhrůžky jsou pro vydíraného natolik odstrašující, že raději poplatky platí a nikomu nic nesděljuje.

Pro vyděračskou organizovanou skupinu je typická výrazná dělba úkolů, kdy se nejvyšší vedení vydírání vůbec nezúčastní. To pro ně vykonávají vyjednávači a jiní členové. U organizovaného zločinu v oblasti vydírání převažují na našem území zahraniční skupiny z Ruska, Ukrajiny a Běloruska.

4.8 Krádeže uměleckých a starožitných předmětů

V dobách totalitního režimu se krádeže uměleckých a starožitných předmětů objevovaly v menší míře, protože pachatelé měli problém ukradené předměty zpeněžit. U nás bylo zájemců o koupi těchto předmětů málo a přepravit kradené předměty do zahraničí bylo riskantní. K nárůstu případů krádeží uměleckých a starožitných předmětů dochází po změně politické a společenské situace, kdy došlo k otevření hranic a bylo možné kradené předměty přepravit do zahraničí a tam je prodat za dobré peníze.

U kriminality tohoto typu jsou nejčastější krádeže z muzeí, galerií, výstav, z kostelů a z privátní držby. Specializované skupiny pachatelů pracují zpravidla na základě konkrétní objednávky a spolupracují s překupníky a pašeráky, kteří předměty prodávají na zahraničním černém trhu.

V boji s touto kriminalitou je velice důležitá prevence. U rizikových objektů je potřeba zdokonalit zabezpečení vstupů, např. mřížemi. K ostraze předmětů uměleckého a kulturního dědictví národa lze využít služeb bezpečnostních agentur. Cenné předměty by měly být v bezpečnostních schránkách a zajištěny systémem ochranné signalizace, napojené na policejní stanici.²⁶

²⁶ NĚMEC, M. *Organizovaný zločin : aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1995, s. 133 - 134

4.9 Počítačová kriminalita

S rozvojem informačních technologií se rozvíjí i nová forma trestné činnosti, tzv. počítačová kriminalita. Tuto formu trestné činnosti charakterizuje to, že hlavní roli zde hraje výpočetní technika, a to buď jako pachatelův nástroj ke spáchání trestného činu nebo jako předmět trestného činu. Mezi trestné činy spojené s počítači patří např.:

Podvody

Rozvoj nových technologií vytvořil dobré podmínky pro podvodníky, kteří využívají počítače pro páčání trestné činnosti, která je nyní snáze proveditelná. Práce s počítačovými daty je pro pachatele výhodná z těchto důvodů:

- vymazání údajů z magnetického média je snadné a nezanechává stopy,
- kontrola toho, co se děje v informačním systému je obtížná,
- bezmezná důvěra lidí ve výsledky z počítače zvyšuje úspěšnost podvodů páchaných za pomoci výpočetní techniky.

V bankovním sektoru dochází k bankovním počítačovým zločinům, pro které je charakteristická neoprávněná manipulace s bankovními záznamy. Tento druh kriminality je dosti často utajován, aby nedošlo k diskreditaci pověsti banky. V mnoha případech dochází také k tomu, že banka podvod ani nezjistí. Obranou proti bankovním podvodům je využívání vnitřních kontrolních mechanismů, interních a externích finančních auditů.

Padělky

Pomocí grafických počítačových systémů dokáží pachatelé zhotovit např. falešný technický průkaz pro kradené vozidlo, falešné cenné papíry a jiné bankovní dokumenty.

Porušování autorských práv

Audiovizuální nahrávky a počítačové programy, které jsou chráněny autorským zákonem, se staly hlavním cílem pachatelů. Mezi delikty neoprávněných zásahů do autorského práva patří např. přepracování programů, jejich používání a šíření, užívání programového vybavení zaměstnavatele pro své účely, zkopírování programového vybavení na více počítačů a jeho používání k podnikání aj.

Počítačové viry

V případě, že někdo vytvoří virus a tím pak infikuje kterýkoliv nosič informací (počítač, CD apod.) patřící jiné osobě, hovoříme o trestném činu.

Zneužívání osobních dat občanů

V souvislosti se stále větším množstvím údajů uložených na magnetických médiích (osobní data, hospodářské údaje), stoupá zájem zločinců o obsah těchto médií.

Trestná činnost spojená s internetem

Trestnou činnost spojenou s internetem dělíme do dvou kategorií:

- Informační trestná činnost - Provozovatel informačního systému shromažďuje a šíří informace od uživatelů, aniž by k tomu měl oprávnění.
- Internetovská trestná činnost - Tato trestná činnost prováděná za pomoci internetu má různé podoby, např. zásahy do cizích databází, e-mailových adres a telefonních čísel, kopírování cizích autorských děl a tím porušování autorských práv, neoprávněné užívání cizího počítače, neoprávněný přístup k tajným informacím, atd.

Počítačová kriminalita způsobuje velké škody a je stále více spojována s organizovaným zločinem. Některé formy počítačové kriminality praktikují zločinecké organizace při zakrývání vlastních trestných činů, při praní špinavých peněz a např. i v oblasti hospodářské kriminality pro krácení daní aj. S tím, jak roste počet činností závislých na informačních technologiích, roste také požadavek na zabezpečení těchto technologií proti zločincům.

4.10 Korupce

Korupce není definována v českém právním řádu, ale obsahuje výčet forem, které s ní souvisejí. V roce 2003 ČR ratifikovala Radou Evropy přijatou Občanskoprávní úmluvu proti korupci: „*Přímé či nepřímé vyžádání, nabídnutí, předání nebo přijetí úplatku či jakékoliv jiné nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně, které narušují řádné plnění jakékoliv povinnosti nebo jednání vyžadovaného od příjemce úplatku, nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně.*“²⁷

²⁷ ČESKO. TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Co je to korupce. In *Transparency: Transparency international Česká republika* [online]. 2011 [cit. 2013-07-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/korupce>>

Korupce není pro organizovanou skupinu cílem, ale je to prostředek k páčání trestné činnosti.

Česká republika se s trestnými činy spojovanými s korupcí dostává v rámci EU na horní příčku indexu vnímání korupce. Tato problematika je ve veřejné správě natolik rozsáhlá, že v blízké budoucnosti může narušit základy právního státu.

Dělení korupce

Podplácení - Podle doporučení Rady OECD je podplácení definováno takto:

*„Podplácení se rozumí slib nebo poskytnutí jakékoli neoprávněné platby nebo jiných výhod, a to přímo nebo přes prostředky, veřejnému činiteli, a to buď jemu nebo třetí osobě, aby ovlivnil úřední výkon, nebo se zdržel činnosti při výkonu úředních povinností, za účelem získání obchodu.“*²⁸ Podplácení definuje 40/2009 Sb., trestní zákoník § 332 podplácení.

Úplácení - Je vymezeno zákonem 40/2009 Sb., trestní zákoník § 331 přijetí úplatku. Tato forma trestné činnosti má dvě strany. Ten, kdo úplatek dává je podplácející a kdo úplatek přijímá je uplácený. Úplatkem se rozumí jistá výhoda pro osobu, která je uplácena.

Nepřímé úplatkářství - Trestní zákoník 40/2009 Sb., §333 nepřímé úplatkářství. V případě nepřímého úplatkářství páčá trestný čin ten, kdo za úplatek působí svým vlivem na výkon pravomoci úřední osoby.

Odhalování korupce - Odhalování korupce bývá velice složité, protože se většinou jedná o plánovanou a utajovanou činnost mezi korumpovaným a korumpujícím. Ani jedna ze stran nemá zájem na tom, být odhalena, protože jde o činnost v jejich prospěch. Pouze třetí osoba nebo tajný agent dokážou vysledovat tento trestný čin. Dalším způsobem pro odhalování korupce je odposlech, kterým se u policie zabývá Útvar zvláštních činností. Použití odposlechu musí vždy schválit soud.

4.11 Praní špinavých peněz

Finanční prostředky získané páčáním trestné činnosti se nazývají špinavé peníze. Špinavé peníze pocházejí převážně z trestné činnosti spojené s distribucí drog. Nelegálně získané peníze je třeba nějakým způsobem zlegalizovat, aby se zhladila stopa jejich původu. Pachatelé mají zájem o legalizaci peněz jen tehdy, pokud jim

²⁸ BALOUN, V. *Organizovaný zločin a jeho možné projevy ve finančním sektoru ekonomiky : dílčí závěrečná studie úkolu "Výzkum organizovaného zločinu v České republice II"*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999, s. 18

špinavé peníze přinesou další zisk. Legalizací špinavých peněz chtějí pachatelé vzbudit dojem, že tyto finance jsou získávány legální cestou.

V boji s organizovaným zločinem je nejdůležitější boj s legalizací výnosů z trestné činnosti. Pro pachatele je daleko snadnější finance získat, než je zlegalizovat. ²⁹

Metody praní špinavých peněz

Legální banky - Do procesu praní špinavých peněz se banka může angažovat třemi způsoby:

- Nevědomá účast, kdy nebylo rozeznáno praní špinavých peněz.
- Vědomá účast, kdy bez vědomí managementu banky, jednotlivý zaměstnanci spolupracují se zločineckými organizacemi.
- Banky skrývající ilegální transakce jako hlavní činnost, za legálními transakcemi.

Tyto banky patří převážně organizované zločinecké skupině.

Zahraniční bankovní centra - Jedná se o banky nacházející se na území s příznivým daňovým a finančním prostředím, tzv. „daňové ráje“.

Společnost mimo bankovní sféru - Jedná se převážně o hotely, kasina, zábavní paky, směnární, herny, makléři s cennými papíry a jiné instituce s těžko prokazatelnými zisky.

Podle odborníků, náš právní řád nemá tak účinné prostředky proti legalizaci financí z trestné činnosti jako západní země. S tímto problémem bojuje ČR již od 90. let 20. stol. Situace se postupně změnila s platností zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, kdy cílem tohoto zákona bylo ztížit praní špinavých peněz. V roce 2000 byla schválena novela zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti 159/2000 Sb., kde je zřetelně viditelný pokrok, ze získaných zkušeností v této problematice. Dalším účinným opatřením je kontrolní systém, kterým budou finanční instituce kontrolovány Finančním analytickým útvarům Ministerstva financí.³⁰

²⁹ NETT, A. *Praní špinavých peněz*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1993, s. 3

³⁰ NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafií a boj proti nim*. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2003, s. 226-238

4.12 Terorismus

Některé zdroje uvádějí, že terorismus není formou organizovaného zločinu, protože jeho cílem není dosažení zisku. Jiné zdroje kladou důraz na velkou organizovanost a strukturu teroristické skupiny, a proto jej uvádějí jako jednu ze složek organizovaného zločinu. Tyto dvě složky mohou mezi sebou spolupracovat např. při obchodu se zbraněmi.

Teroristický skutek

„Teroristická skupina je definována jako strukturovaná skupina, složená z více než dvou osob, ustavená pro delší časové období a konající v rámci dělby práce kroky nutné ke spáchání teroristických činů. Nejedná se o náhodné či jednorázové spolčení.“³¹ Rada EU sestavila seznam organizací a osob, které jednají podle této definice.

Pro terorismus existuje mnoho definic. *„Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen. Terorismus je plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící k dosažení vytčených cílů.“³²*

Teroristické protiprávní činy se vyznačují těmito charakteristikami:

- Plánování - Teroristické akce bývají pečlivě plánovány tak, aby u veřejnosti vyvolali co nejvíce strachu a nejistoty na určitém cíleném místě v předem stanovený čas.
- Kriminalita - Teroristické útoky zpravidla doprovází násilí proti jednotlivci, skupině, organizaci nebo vládě. Jedná se o vandalismus, žhářství, únos, pumový útok, vraždu aj.

³¹ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Definice pojmu terorismus. *MVCR: Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. MVCR, 2009 [cit. 2013-09-02].

Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>>

³² ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Definice pojmu terorismus. *MVCR: Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. MVCR, 2009 [cit. 2013-09-02].

Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>>

- Politická změna - Hlavním cílem teroristických činů je vyvolat požadované politické změny pomocí zastrašování veřejnosti a veřejných činitelů.
- Požadavky - Teroristické akce jsou většinou doprovázeny požadavky, při jejichž nesplnění dochází k teroristickým útokům.
- Publicita - Teroristé se na rozdíl od ostatních organizovaných zločineckých skupin, veřejně hlásí ke svým činům, aby se zviditelnili. Teroristé bojují o získání pozornosti médií, vlády a o dosažení společensko-hospodářské změny. Mnohdy se přiznávají k činům, které nespáchali.

Díky rychlému vývoji a častějším útokům se terorismus začíná přeměňovat v globální hrozbu. Represe proti terorismu je vytýčena v 40/2009 Sb. trestní zákoník, §311 teroristický útok, § 312 teror.

5 STRUKTURA ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU

Hierarchická struktura je základním znakem zločinecké organizace, páchající organizovanou trestnou činností. Struktura může být centralizovaná nebo decentralizovaná. Nevýhodou centralizované struktury zločinecké organizace může být její strnulost, naproti tomu decentralizovaná struktura umožňuje pružněji reagovat na nastalé podmínky a rychleji se reorganizovat. Z pohledu vnitřního organizačního uspořádání lze uvést tři základní modely vnitřní organizace, které se mohou navzájem prolínat.

5.1 Modely vnitřní organizace

Sít'ový model

- jednotliví členové jsou propojeni volnými vztahy podpory a kooperace,
- hierarchie zajišťuje stabilitu organizace, ale nevykonává řídicí funkci pro konkrétní trestnou činnost,
- členové působí samostatně a za účelem realizace konkrétní akce vytvářejí koordinované skupiny,
- příkladem jsou např. čínské triády.

Buněčný model

- organizace je tvořena z více souřadných buněk, které operují relativně samostatně bez větší vazby na ostatní buňky,
- v případě zničení či prozrazení jedné z buněk není ohrožena činnost celé organizace,
- centrála prosazuje po vertikální linii pouze strategické zájmy organizace,
- příkladem tohoto modelu mohou být např. kolumbijské drogové kartely, nigerijské organizace a organizace pocházející z Balkánu.

Pyramidní model

- tento model je založen na organizaci s jednotnou vertikální hierarchií nadřízenosti a podřízenosti,
- činnost celé organizace řídí jediné centrum,
- pravomoci jsou odstupňovány podle umístění v hierarchii organizace,
- vyšší článek řídí vždy více nižších článků organizace,

- jako příklad lze uvést strukturu Mafie, Camorry, Cosa Nostry atd.

Třístupňové organizační uspořádání

Nejvyšší vedení - má v hierarchii výjimečné postavení, udržuje kontakty s legální podnikatelskou a politickou sférou, trestné činnosti se přímo nezúčastňuje, řídí organizaci strategicky a koncepčně, rozděluje zisk, má k dispozici ekonoma, pokladníka, právníka, odborníka v oblasti IT a vlastní ochranu, styk se středním článkem zajišťují styčné osoby.

Střední článek - vykonává nelegální činnosti, způsob provedení akcí určuje vedoucí středního článku, skupiny středního článku většinou nemají k dispozici ekonoma, právníka, ani ochranu.

Třetí stupeň = řadoví členové - provádějí trestnou činnost a zabezpečují potřebný servis, na pomocné činnosti najímají externisty (automechaniky, chemiky, výrobce falešných dokladů, informatiky apod.), kteří často ani neznají strukturu organizace, takže v případě zadržení nic neprozradí, protože nic neví.

6 MEZINÁRODNÍ ORGANIZOVANÝ ZLOČIN

6.1 Pronikání mezinárodního organizovaného zločinu a jeho dopad na situaci v ČR

Po pádu komunismu v roce 1989 dochází v ČR k nárůstu kriminality. Zlepšení situace nastává až po roce 2000, kdy počet zjištěných trestných činů klesá. Klesající kvantita trestných činů může být zapříčiněna vzrůstající kvalitou trestných činů, které jsou nyní společensky závažnější. Skladba kriminality se během devadesátých let do jisté míry změnila. Největší podíl tvořila majetková kriminalita, do popředí však vstupuje hospodářská kriminalita a svůj vysoký podíl na organizovaném zločinu si udržuje i nadále.

Policie zaznamenává vzrůstající počet zjištěných trestných činů v souvislosti s korupcí, jedná se o trestné činy zneužívání pravomoci veřejného činitele a přijímání úplatku. Dochází rovněž k růstu počtu trestných činů s mezinárodním charakterem. Česká republika se stala křižovatkou na cestě mezinárodního organizovaného zločinu v Evropě. Dopad působení mezinárodního organizovaného zločinu na situaci v ČR je popsán v kapitole zabývající se jednotlivými formami organizovaného zločinu.³³

6.2 Faktory ovlivňující růst organizovaného zločinu

Světové hospodářství

V budoucnosti bude stále větším problémem prohlubování rozdílů mezi bohatými a chudými zeměmi. Následkem této hospodářské nerovnováhy je to, že zločinecké organizace získávají v chudých oblastech spolupracovníky, pro které mnohdy bývá spolupráce se zločineckými organizacemi jediným zdrojem obživy.

Otevření hranic

V roce 1989 se, po téměř dvaceti letech hermetického uzavření hranic československé společnosti, hranice otevřely, což bylo pro organizovaný zločin klíčové. Vznikaly pouze symbolické hranice, které ztratily svůj ochranný charakter. Tento stav utvořil podmínky pro rozvoj globalizace a integrace.

³³ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 1. vyd. Praha : Themis, 2003, s. 339 - 340

Integrace

Spojování jednotlivých zemí do kontinentálních a transkontinentálních celků vede k prohlubování jejich vzájemných závislostí, kdy dochází k volnému pohybu lidí, zboží, finančních prostředků a informací přes hranice jednotlivých zemí.

Globalizace

Je proces, kdy se některé části světa vzájemně propojují bez ohledu na geografickou vzdálenost. S globalizací je spojován vzrůst světových metropolí, které jsou útočištěm pro organizovaný zločin, protože se zde rozhoduje o zásadních opatřeních.

Nebezpečná nekoordinovanost

Vlivem globalizace a stmelování států zde vznikají problémy právní, sociální, politické, hospodářské a finanční. To vše napomáhá k rozrůstání sítí mezinárodního zločinu.

Vliv státu

Stát musí při omezování kriminality plnit některé role. Jedná se především o zajištění bezpečnosti občanů, podnikání, peněžnictví, zajištění obranyschopnosti státu a samozřejmě zajištění bezpečnosti pracovníků státní správy, kteří mohou být organizovaným zločinem ohrožováni.

Základní funkce státu zajišťuje státní správa. Hlavním nedostatkem státní správy je přetrvávání centralismu.

Pokud do centralizovaného systému státní správy pronikne organizovaný zločin, stačí mu, když zasáhne jeden článek pyramidy a dosáhne svého cíle snadněji. Naproti tomu v demokratickém systému státní správy, kde jsou pravomoci rozděleny a existuje zde tedy ochrana před zneužitím pravomoci, je takovéto proniknutí obtížněji proveditelné.

Důležitou roli také hraje profesionalita pracovníků státní správy. Profesionální pracovník by měl být nestranný vůči zájmovým skupinám a neměl by se nechat zlákat ke korupčnímu jednání. V praxi se však setkáváme i s nízkou profesionalitou pracovníků státní správy, kteří se nechají zlákat ke spolupráci s organizovaným zločinem a nemyslí na důsledky svého jednání.³⁴

³⁴ CEJP, M. *Společenské příčiny a důsledky organizovaného zločinu*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999, s. 29 - 35

Internacionalizace kriminálního mocenského potenciálu

Pronikání zahraničních kriminálních organizací na evropské trhy. Jako příklad lze uvést činnost ruských, albánských, tureckých, jugoslávských a afrických kuplířských organizací, působících ve velkoměstech Německa.³⁵

Kriminálně politický „sociální spor“

Cílem politického systému by mělo být pozitivní ovlivňování vývoje společnosti. Není-li politikou sledován veřejný zájem, je vytvořena mezi občany a politiky bariéra nedůvěry. Tuto situaci může využít organizovaný zločin ve svůj prospěch na úkor občanů i politiků. Z průzkumů veřejného mínění vyplývá to, že většina občanů České republiky politickým stranám a jejím představitelům nedůvěřuje. K tomu, aby však politika mohla účinně bojovat proti organizovanému zločinu, potřebuje mít podporu občanů.

Krise hodnot a morálky

Od roku 1990 došlo k velkým změnám. Z minulého režimu se mnozí naučili jak si přivydělat na úkor státu. Nejlépe se v tomto směru daří těm, kteří se v minulém režimu pohybovali v tzv. stínové ekonomice nebo byli součástí hospodářských elit, odkud mají potřebné kontakty a zkušenosti. Způsoby nelegálního přivýdělku se dnes rozrůstají do politických sfér a provádějí se bezostyšně. Touha po velkém bohatství dohání podnikatele ke ztrátě etiky a lidskosti.

Technika

Profesionální zločinci, kteří disponují velkým finančním obnosem, využívají nejmodernější techniky k páchání trestné činnosti. Největší hrozbou se v tomto případě stávají teroristé, v jejichž rukou by jaderné, chemické, případně biologické zbraně způsobily fatální následky.

Kulturní a náboženské konflikty

Kulturu tvoří vše, co nás obklopuje, nejen předměty, ale také lidé a jejich činnosti. Náboženství doprovází lidstvo od nepaměti. Asi každý člověk něčemu, nebo v něco věří. Náboženství mělo vliv na vznik všech světových kultur a je základním elementem pro různé životní styly a odlišnosti některých etnik. Právě střet různých náboženství a kultur bývá příčinou mnoha konfliktů.

³⁵ CHMELÍK, J. *Zločin bez hranic : vyšetřování terorismu a organizovaného*. Praha : Linde, 2004, s. 70

Kriminální nebezpečí plynoucí z touhy po bohatství

Po roce 1990 se rozrůstala touha po bohatství a majetku. Pro spoustu lidí se smyslem života stalo naplnění této touhy. Zjištění, že bohatství nemůže být dosaženo poctivou prací, vedlo ke ztrátě iluzí a utvoření názoru, že docílit bohatství lze pouze nelegální cestou. Vzrostl práh tolerance vůči nezákonným a nemravným způsobům opatřování si majetku.

Efekt nákazy

V dnešní době jsou do praktik organizovaného zločinu zasvěceni i slušní lidé. Pod vidinou snadno získaných finančních prostředků se pouštějí do daňových a pojišťovacích praktik, nelegálních obchodů, korupce a jiné trestné činnosti.

Rostoucí předstih profesionálního života

Zvyšující se profesionalita organizovaných skupin ztěžuje státním složkám jejich dopadení, proto se musejí státní složky stále zdokonalovat, aby dokázaly reagovat na tento rychlý vývoj, který je kvůli technickým prostředkům daleko před nimi.

Kriminální nebezpečí plynoucí ze ztráty smyslu života

Ve chvíli, kdy člověk ztratí smysl života, ať už se jedná o ztrátu zaměstnání, majetku, rodiny nebo jiné životní hodnoty může toto u některých jedinců vést až k samotné ztrátě morálních zábran. Příkladem může být násilí na spoluobčanech, bezdůvodné ničení cizího majetku, domácí násilí, útoky na rodinné příslušníky, trestná činnost extremistů a fanatiků.

Chybné nasazení policejních sil

Policejní složky a justice by se měla řídit zásadou přiměřenosti a vynakládat větší pracovní nasazení na řešení závažnější trestné činnosti. Touha médií po zveřejnění závažných trestných činů, které jsou teprve v začátku vyšetřování, rovněž ubírá orgánům činných v trestním řízení na soustředění se na daný trestný čin.

Role médií

Média mají velkou skrytou sílu. Svým působením ovlivňují pohled veřejnosti např. na stát a státní zaměstnance. Mohou v lidech vzbudit skepsi a nálady, které narůstají až v extremismus.

7 OPATŘENÍ V BOJI PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU

7.1 Preventivní prostředky pro boj s organizovaným zločinem

Jedná se o souhrn opatření na snížení podmínek pro vznik organizovaného zločinu. Je zapotřebí zamezit vzniku chudoby a zamezit vzniku neintegrovaných etnických skupin, kde se mohou vytvářet sociálně patologické jevy - jako prostituce, hazardní hry, migrace aj.

Základem preventivních aktivit k omezení působení organizovaného zločinu je odhad jeho dalšího vývoje a zaměření.

Prevence kriminality je realizována ve třech úrovních:

- celostátní, regionální, místní.

Nejvíce preferovanou úrovní je úroveň celostátní, ovšem nemá tak efektivní účinek jako následující úrovně. Úrovně regionální a místní jsou více efektivní, protože složky zabývající se prevencí mají, oproti celostátní úrovni, menší oblast monitorování. Při regionální a místní úrovni se policie dostává více na oči veřejnosti, což může také působit preventivně. Další výhodou je bližší vztah s veřejností, který může napomáhat větší informovanosti jak pro policii, tak pro veřejnost.

Každý občan by si měl být vědom toho, že sdělením důležité informace může přispět k potlačení kriminality. Informace jsou pro policii tak důležité, že mnohdy podstoupí riziko udělení beztrestnosti pro informátora s drobnými trestnými činy, který se pro informaci dokáže dostat do jádra organizované skupiny. Dále by měl být kladen větší důraz na zvyšování právního vědomí občanů, aby byla potlačena možnost, kdy se slušný občan může stát nevědomě „sponzorem“ organizované skupiny např. koupí kradeného předmětu.

7.2 Tři úrovně boje proti organizovanému zločinu

Strategická úroveň

Strategickou úroveň vykonává Ministerstvo vnitra ČR, jejíž nástrojem proti organizovanému zločinu je Koncepce boje proti organizovanému zločinu. „*Účelem Koncepce je formulovat opatření k vytváření vhodných dlouhodobých podmínek pro práci veřejných orgánů v oblasti prevence, odhalování a postihování organizovaného zločinu na území ČR.*“³⁶

Dalšími strategickými materiály, které se dotýkají problematiky související s činností organizovaného zločinu, jsou:

- Strategie vlády v boji proti korupci
- Národní strategie boje proti obchodování s lidmi
- Národní strategie protidrogové politiky
- Problematika objasňování krádeží motorových vozidel v ČR

Analytická úroveň

Analytickou úroveň vykonává Policejní prezidium ve spolupráci s dalšími útvary PČR a zpravodajskými službami. Činnost těchto útvarů spočívá v monitorování situace, analýze hrozeb, identifikaci rizika, poté vyhodnocení informací důležitých pro prevenci a boj s organizovaným zločinem. Jejich další činností je zpracování a vyhodnocení nashromážděných dat, které poslouží k návrhu opatření. Pravidelným vyhodnocováním stavu kriminality odhadují její předpokládaný vývoj.

Operativní úroveň

Operativní úroveň vymezuje pravomoci OČTŘ určených k odhalování, postihování a dokumentování organizované trestné činnosti. Operativní úroveň zajišťují specializované útvary PČR a Celní správy ČR.

³⁶ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Koncepce boje proti organizovanému zločinu. *MVCR: Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. MVCR, 2010 [cit. 2012-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-boje-proti-organizovanemu-zlocinu-na-obdobi-let-2011-2014-pdf.aspx>>

7.3 Ofenzivnost metod a prostředků boje s organizovanou kriminalitou

Organizovaná kriminalita je oproti běžné kriminalitě profesionálně kvalifikovanější. V boji s organizovanou kriminalitou nestačí objasňování jednotlivého trestného činu. V nejlepším případě se podaří usvědčit vykonavatele trestného činu, ale pozadí činu (kdo a proč dal například příkaz k vraždě) zůstává neobjasněno. To znamená, že celé struktury organizované kriminality zůstávají nepoznány. Signály a informace o organizované kriminalitě musejí být zjišťovány s předstihem, aby bylo možné předejít nebezpečím plynoucím z organizované kriminality, odhalit a zničit kriminální struktury a možnosti jejich vlivu.

Postup ofenzivního policejního a justičního boje s organizovanou kriminalitou je následující:

1. Rozpoznání struktur organizované kriminality a proniknutí do nich pomocí:
 - odhalovacích a vyšetřovacích nástrojů - tajní spolupracovníci, skrytí policisté,
 - technických odhalovacích a vyšetřovacích nástrojů - policejní pozorování, dlouhodobé sledování, rastrové pátrání.
2. Odčerpání financí organizované kriminalitě pomocí:
 - odhalení zisků z trestných činů,
 - předběžného zajištění majetku,
 - majetkových trestů,
 - rozšíření předpisů o propadnutí majetku,
 - trestnosti praní peněz.³⁷

³⁷ NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafií a boj proti nim*. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2003, s. 309 - 313

7.4 Operativně pátrací prostředky

Policejní orgán může být pověřen náležitým nadřízeným (v závislosti na příslušnosti k určitému útvaru) k použití operativně pátracích prostředků pouze s vědomím, že: „*práva a svobody osob lze omezit jen v míře nezbytně nutné.*“³⁸ Proto se operativně pátrací prostředky používají jen v případě, kdy nelze získat skutečnosti pro trestní řízení jiným způsobem.

Operativními prostředky se rozumí:

Předstíraný převod

Jedná se o předstírání koupě, prodeje či jiného způsobu převodu předmětu trestného činu. Předstíraný převod lze vykonat pouze na základě písemného povolení státního zástupce. Nastane - li situace, kdy nejde odložit předstíraný převod, lze tuto akci vykonat i bez povolení státního zástupce. Policejní orgán musí o povolení dodatečně zažádat do 48 hodin.

Sledování osob a věcí

„*Sledování osob a věcí se rozumí získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky.*“³⁹ Povolení ke sledování je uskutečněno na základě písemného povolení státního zástupce. Pokud se jedná o sledování, při kterém se zasahuje do nedotknutelnosti obydlí, listovního tajemství může být uskutečněno pouze na základě písemného povolení soudce. Povolení lze udělit na dobu šesti měsíců, poté může být prodloužena na dalších šest měsíců.

Použití agenta

U zvláště závažného zločinu je policejní orgán oprávněn použít agenta. Agent je příslušník Policie ČR vystupující pod vymyšlenou legendou, aby byla chráněna jeho policejní identita. Aby agent mohl plnit své úkoly, musí proniknout do jádra organizace. Beztrestnost agenta je zaručena v TZk § 363 beztrestnost agenta.

³⁸ Česko. Zákon č. 141/1961 Sb. trestní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 513 – 575. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=141/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

§ 158 b

³⁹ Česko. Zákon č. 141/1961 Sb. trestní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 513 – 575. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=141/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

§ 158 d

7.5 Orgány určené pro boj s organizovaným zločinem v ČR

Zpravodajské služby

V dnešní době potřebuje téměř každá vyspělá země zpravodajské služby ke své ochraně. „Zpravodajské služby jsou státní orgány pro získávání, shromažďování a vyhodnocování informací důležitých pro ochranu ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů, pro bezpečnost a obranu České republiky.“⁴⁰ Zpravodajské služby pracují s velice cennými a choulostivými informacemi, proto je jejich činnost upravena zákonem 153/1994 Sb. o zpravodajských službách České republiky.

Bezpečnostní informační služba

Službu řídí a kontroluje Vláda ČR. Může získávat informace, které se týkají pouze činností namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, bezpečnosti nebo významných ekonomických zájmů, činnosti cizích zpravodajských služeb na našem území, ohrožení utajovaných informací, dále organizovaného zločinu, terorismu či extremismu. BIS se řídí zákonem 154/1994 Sb. o Bezpečnostní informační službě.

Úřad pro zahraniční styky a informace

Zabývá se sběrem informací, které se týkají bezpečnostní, politické a ekonomické oblasti, jež mají původ v zahraničí. ÚZSI v zahraničí aktivně hájí zahraničně-politické, hospodářské a bezpečnostní zájmy ČR.

Vojenské zpravodajství

Získává informace týkající se činností ohrožující utajované skutečnosti v oblasti obrany ČR, možného vojenského ohrožení ČR a činností namířených proti obraně ČR.

Společná zpravodajská skupina

Slouží k zajištění koordinace mezi jednotlivými zpravodajskými službami, Ministerstvem vnitra a policií ČR.

⁴⁰ Česko. Zákon č. 153/1994 Sb. zákon o zpravodajských službách České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1994, částka 49, s. 1602 - 1604. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=153/1994&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy> § 2 zák.

Speciální útvary Policie české republiky s celostátní působností:

Útvar boje proti organizovanému zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování (ÚOOZ) - Po vzniku několika zločineckých struktur, které měly před OČTŘ a policií razantní náskok v možnosti využívání moderních technologií, byl 1. ledna 1995 založen speciální útvar Policie české republiky - Útvar pro odhalování organizovaného zločinu. Byla to reakce ČR na vzniklou situaci. I když se ÚOOZ stále zdokonaluje ve svých způsobech pátrání, má organizovaný zločin stále velký náskok. Vyšetřování ÚOOZ probíhá na operativní úrovni s úzkou mezinárodní spoluprací převážně prostřednictvím Národní ústředny Interpolu Praha. *„Tento útvar by neměl pouze reagovat na již spáchanou trestnou činnost, ale je zaměřený na systematické odhalování trestné činnosti, její předcházení a dokumentaci.“⁴¹*

Národní protidrogová centrála (NPC) - NPC je od roku 2001 samostatným útvarem s celostátní působností, kdy se oddělila od ÚOOZ. Tento útvar, který je v úzké spolupráci s ÚOOZ vykazuje velice dobré výsledky v odhalování drogové trestné činnosti.

Útvar rychlého nasazení (URNA) - Jedná se o výkonný orgán, který je nasazován pouze na akce proti nebezpečným pachatelům. Tento útvar disponuje nejmodernější technikou a skládá se z elitních policistů. Zakročení tohoto útvaru bývá velice razantní, rychlé a profesionální. Toto jednání může mnohé zločince odradit od páčání další trestné činnosti, čili působí preventivně.

Národní centrála INTERPOLU PRAHA - Interpol je mezivládní organizace pro mezinárodní spolupráci policie členských států celého světa. Koordinaci mezi jednotlivými členskými zeměmi zajišťuje Generální sekretariát Interpolu se sídlem v Lyonu. Hlavním cílem Interpolu je opatření a vývoj vzájemné pomoci kriminální policie při vzájemném respektování mezinárodních smluv jednotlivých zemí.

Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality Služby kriminální policie vyšetřování (ÚOKFK SKPV) - Dne 15. března na nařízení Ministerstva vnitra byl zřízen Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování. Tento útvar, který se zabývá vyšetřováním a prověřováním korupce, hospodářské a finanční trestné činnosti, má působnost na celém území ČR. ÚOKFK SKPV zajišťuje majetek pachatelů a výnosy z trestné činnosti pro případnou náhradu škod a trest propadnutí majetku nebo věci. Za ČR dále tento útvar vykonává funkci Úřadu pro dohledávání majetku pocházejícího z trestné činnosti.

⁴¹ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 1. vyd. Praha : Themis, 2003, s. 375

8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

8.1 Cíl dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření je jedním ze způsobů sběru informací od široké veřejnosti. Cílem dotazníkového šetření, které bylo realizováno v rámci bakalářské práce na téma Organizovaný zločin a jeho aktivity v České republice po roce 1989, bylo zjistit od dotazovaných respondentů pohled na problematiku organizovaného zločinu a nastínit současný stav organizovaného zločinu na území ČR.

8.2 Metoda šetření

Cílová skupina

Dotazníkové šetření nebylo zaměřeno na konkrétní skupinu občanů, ale cílem bylo oslovit co nejvíce lidí, různého věku, pohlaví a vzdělání. Cílovou skupinou dotazníkového šetření byli rodinní příslušníci, známí, kamarádi, kolegové v práci, spolužáci a popř. jejich příbuzní.

Analýza

Analýza byla provedena na základě písemného dotazníkového šetření, přičemž dotazník se skládal z šestnácti otázek s jednou možnou odpovědí (viz Příloha I). Dotazník byl sestaven chronologicky v souladu s osnovou bakalářské práce. Dotazníkové šetření probíhalo na přelomu ledna a února 2013. Počet distribuovaných dotazníků činil celkem 180. Návratnost těchto dotazníků ke zpracování činila 100 (55,5%). Část respondentů vyplnila dotazník písemně a druhá část pomocí elektronické pošty.

8.3 Vyhodnocení dotazníků

Celkem bylo získáno a analyzováno 100 dotazníků, v nichž respondenti odpovídali na níže uvedené otázky. Jednotlivé odpovědi byly zaznamenány do tabulky a pro přehlednost zaneseny do grafu.

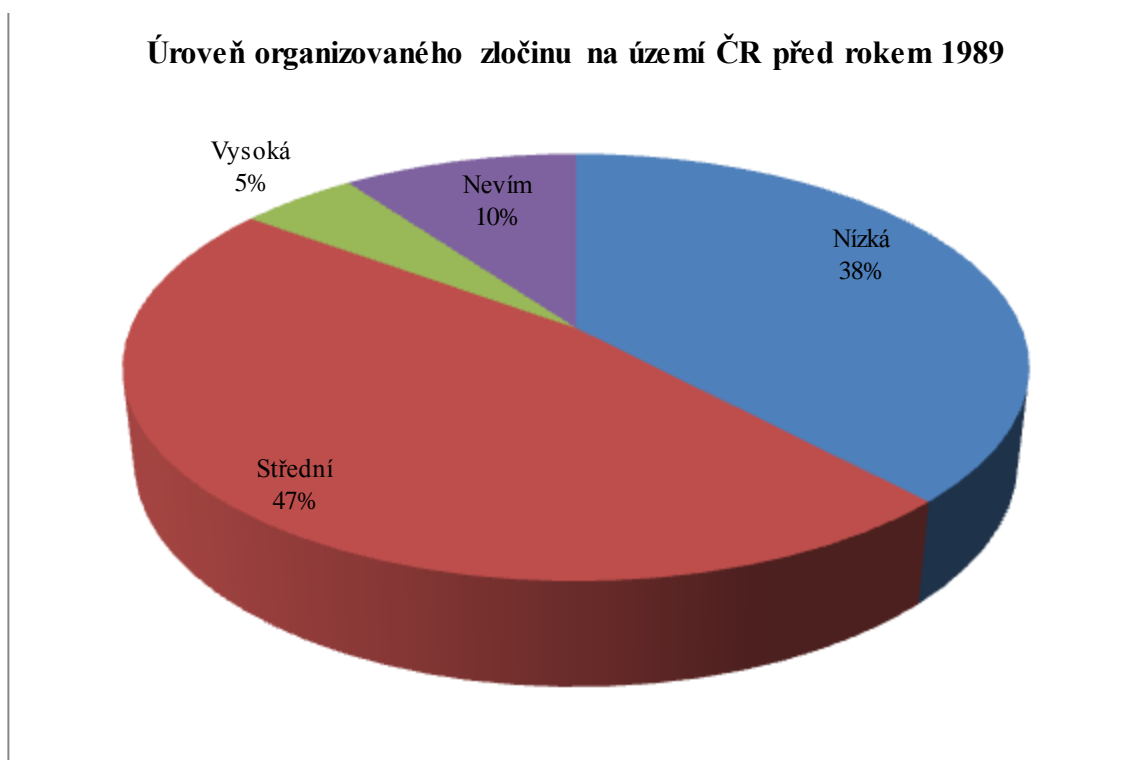
Otázka č. 1:

Jaká byla podle Vás úroveň organizovaného zločinu na území ČR před rokem 1989?

Tab. 1⁴²:

Úroveň	Počet odpovědí [%]
Nízká	38
Střední	47
Vysoká	5
Nevím	10

Graf 1⁴³:

Téměř polovina respondentů (47 %) hodnotí úroveň organizovaného zločinu na území ČR po roce 1989 jako střední, 38 % respondentů jako nízkou, 5 % respondentů jako vysokou a 10 % dotázaných odpovědělo, že neví.

⁴² Vlastní zdroj

⁴³ Vlastní zdroj

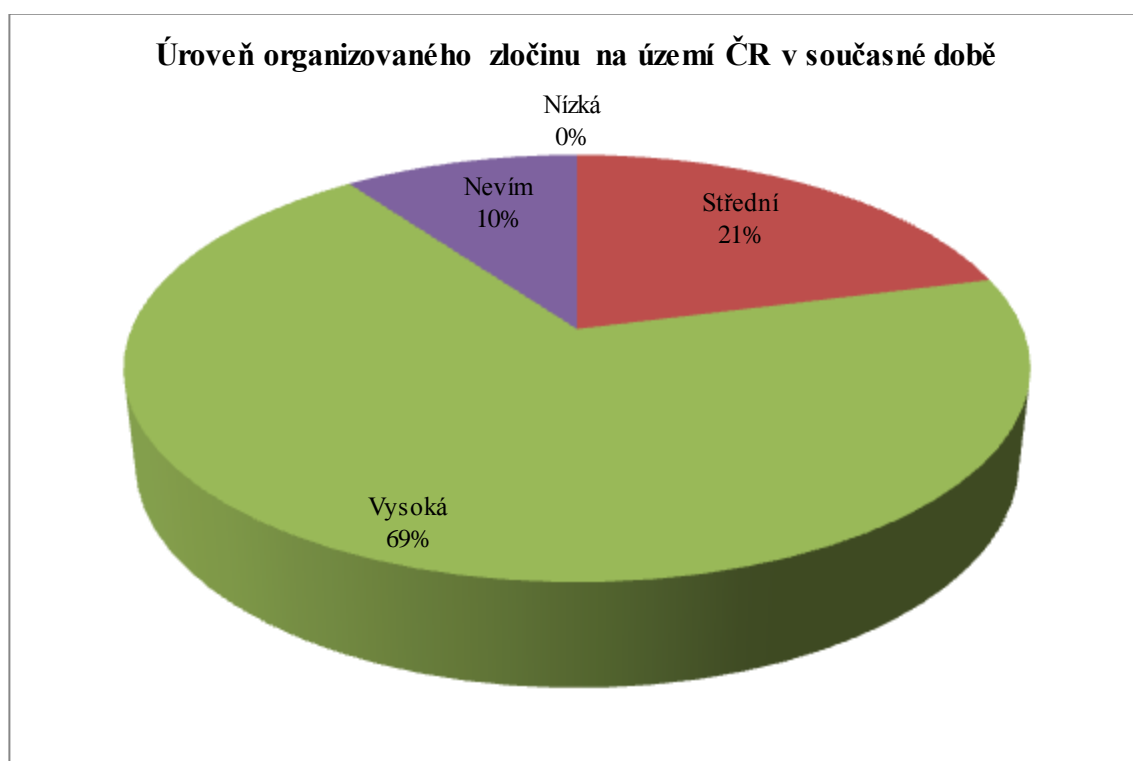
Otázka č. 2:

Jaká je podle Vás úroveň organizovaného zločinu na území ČR v současné době?

Tab. 2⁴⁴:

Úroveň	Počet odpovědí [%]
Nízká	0
Střední	21
Vysoká	69
Nevím	10

Graf 2⁴⁵:

Podle více než poloviny respondentů (69 %) je úroveň organizovaného zločinu na území ČR v současné době vysoká, 21 % respondentů uvedlo úroveň střední a 10 % respondentů neví. To, že by byla úroveň organizovaného zločinu na našem území v současné době nízká, si nemyslí žádný z dotazovaných.

⁴⁴ Vlastní zdroj

⁴⁵ Vlastní zdroj

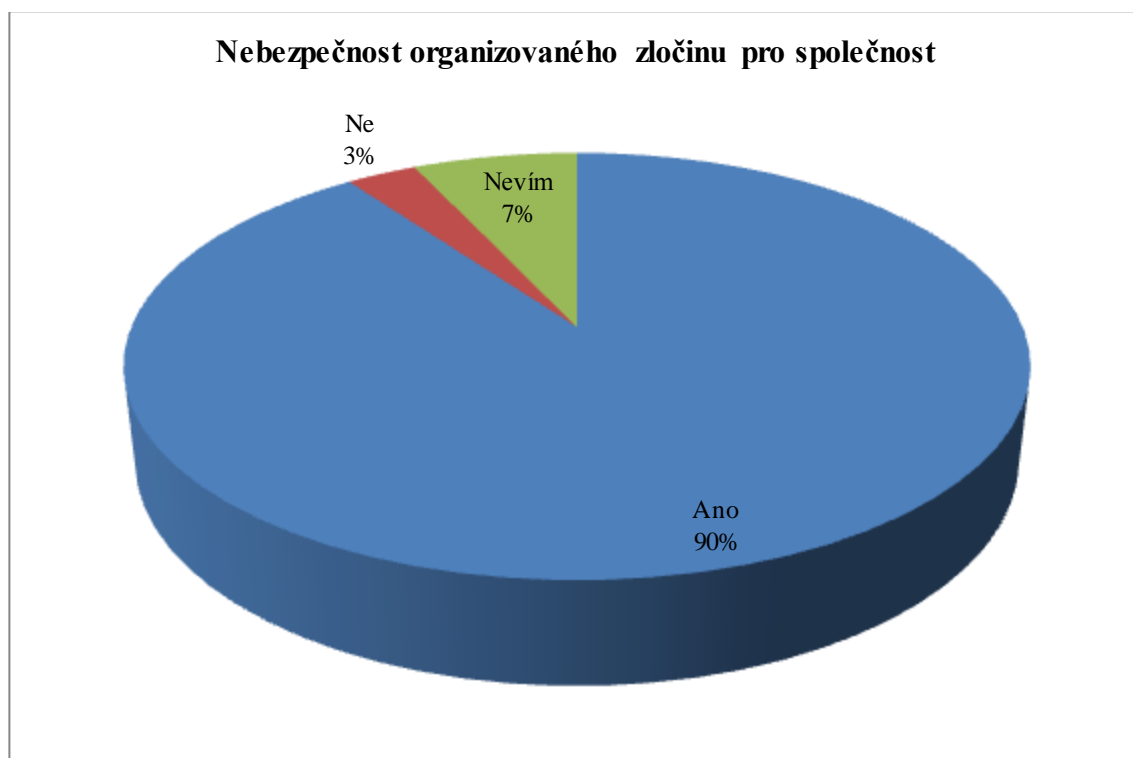
Otázka č. 3:

Je podle Vás organizovaný zločin nebezpečný pro společnost?

Tab. 3⁴⁶:

Odpověď	Počet odpovědí [%]
Ano	90
Ne	3
Nevím	7

Graf 3⁴⁷:

90 % všech dotazovaných si myslí, že je organizovaný zločin nebezpečný pro společnost, pouze 3 % respondentů zastává opačný názor a 7 % respondentů neví, zda je organizovaný zločin nebezpečný pro společnost.

⁴⁶ Vlastní zdroj

⁴⁷ Vlastní zdroj

Otázka č. 4:

Jaká forma trestné činnosti, páchaná zločineckou organizovanou skupinou, je podle Vás nejrozšířenější na území ČR?

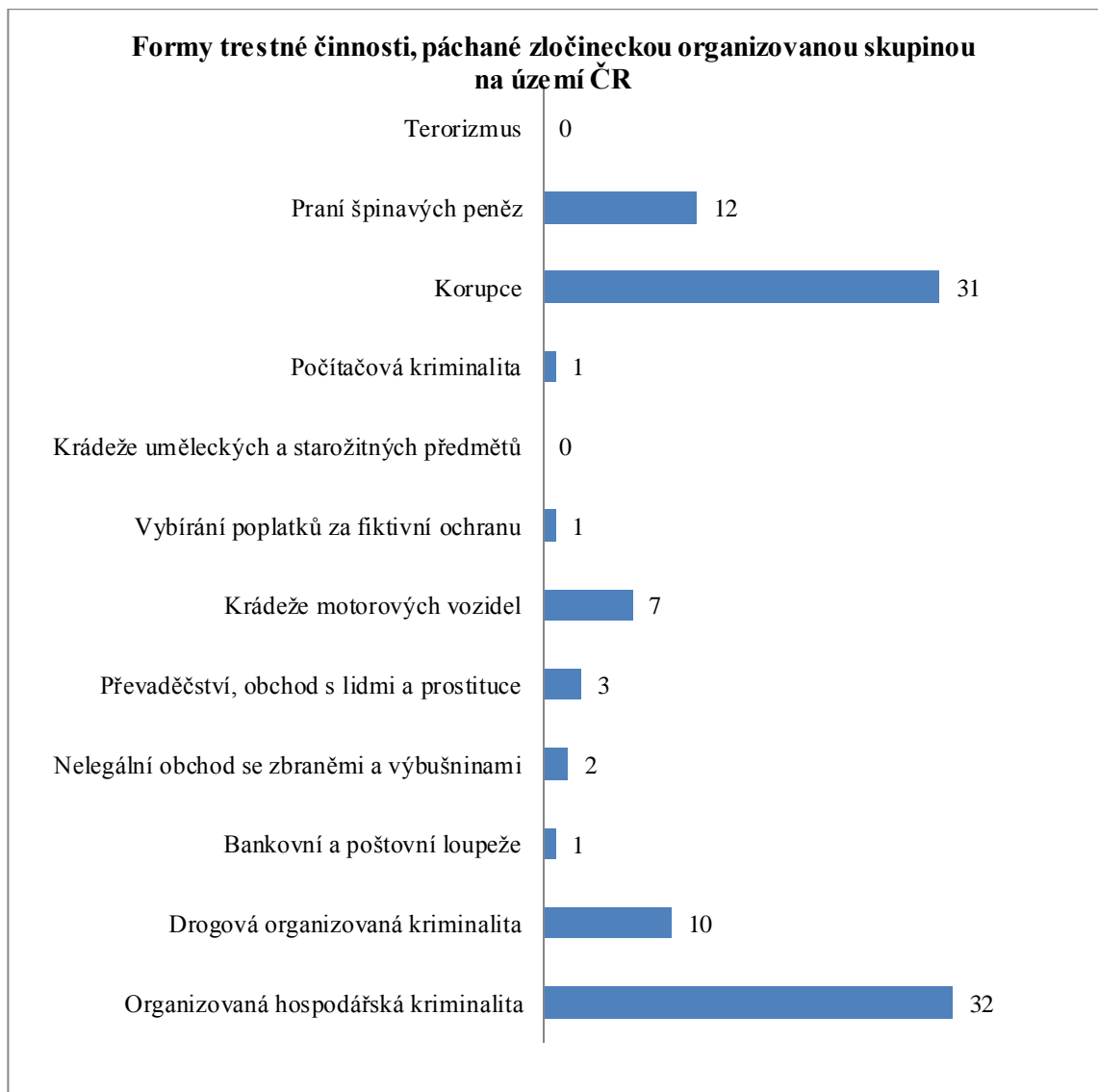
Tab. 4⁴⁸:

Forma trestné činnosti	Počet odpovědí [%]
Organizovaná hospodářská kriminalita	32
Drogová organizovaná kriminalita	10
Bankovní a poštovní loupeže	1
Nelegální obch. se zbraněmi a výbušninami	2
Převaděčství, obchod s lidmi a prostituce	3
Krádeže motorových vozidel	7
Vybírání poplatků za fiktivní ochranu	1
Krádeže uměleckých a starožit. předmětů	0
Počítačová kriminalita	1
Korupce	31
Praní špinavých peněz	12
Terorismus	0

V této otázce měli respondenti zvolit, která z forem trestné činnosti, páchaná zločineckou organizovanou skupinou je podle nich na našem území nejrozšířenější. Z nabízených forem trestné činnosti respondenti nejčastěji volili organizovanou hospodářskou kriminalitu a korupci. Méně rozšířené je pak podle respondentů praní špinavých peněz, drogová kriminalita a krádeže motorových vozidel. Ostatní formy trestné činnosti volilo jen pár respondentů.

⁴⁸ Vlastní zdroj

Graf 4⁴⁹:

Graf názorně zobrazuje, kterou formu trestné činnosti volili respondenti nejčastěji jako nejrozšířenější.

⁴⁹ Vlastní zdroj

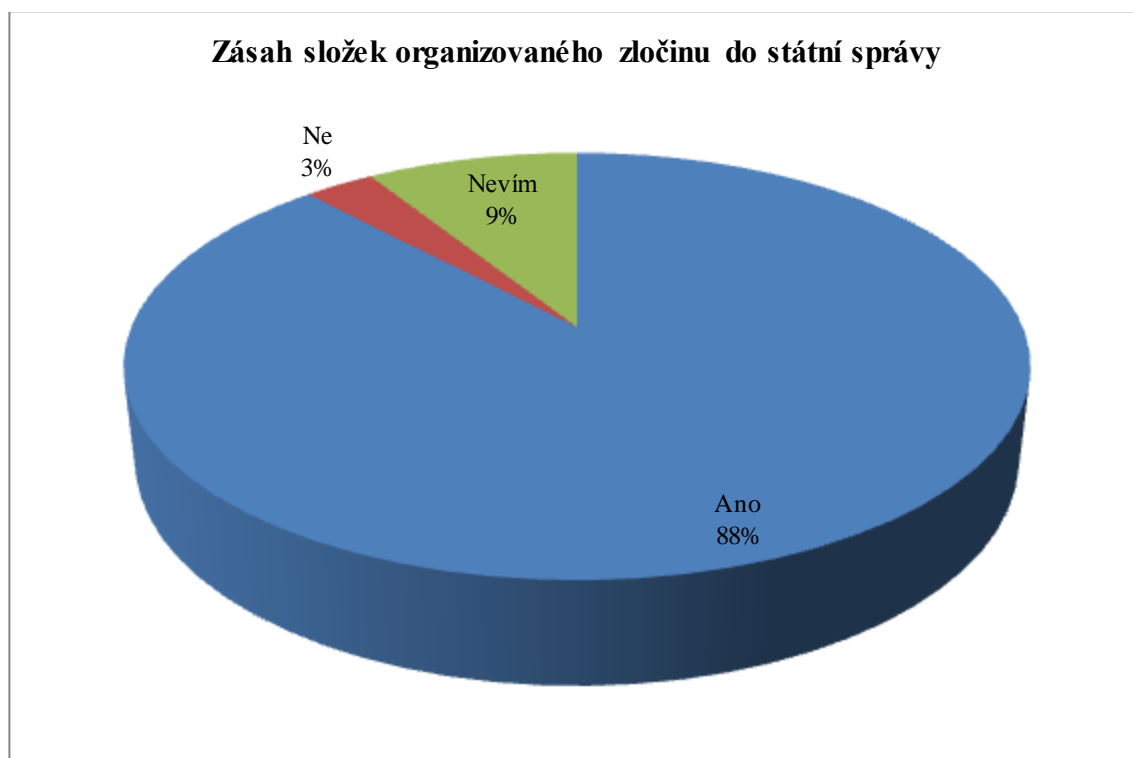
Otázka č. 5:

Zasahují podle Vás složky organizovaného zločinu do státní správy?

Tab. 5⁵⁰:

Odpověď	Počet odpovědí [%]
Ano	88
Ne	3
Nevím	9

Graf 5⁵¹:

Většina respondentů (88 %) si myslí, že složky organizovaného zločinu zasahují do státní správy, pouze 3 % dotázaných si myslí opak a 9 % respondentů neví.

⁵⁰ Vlastní zdroj

⁵¹ Vlastní zdroj

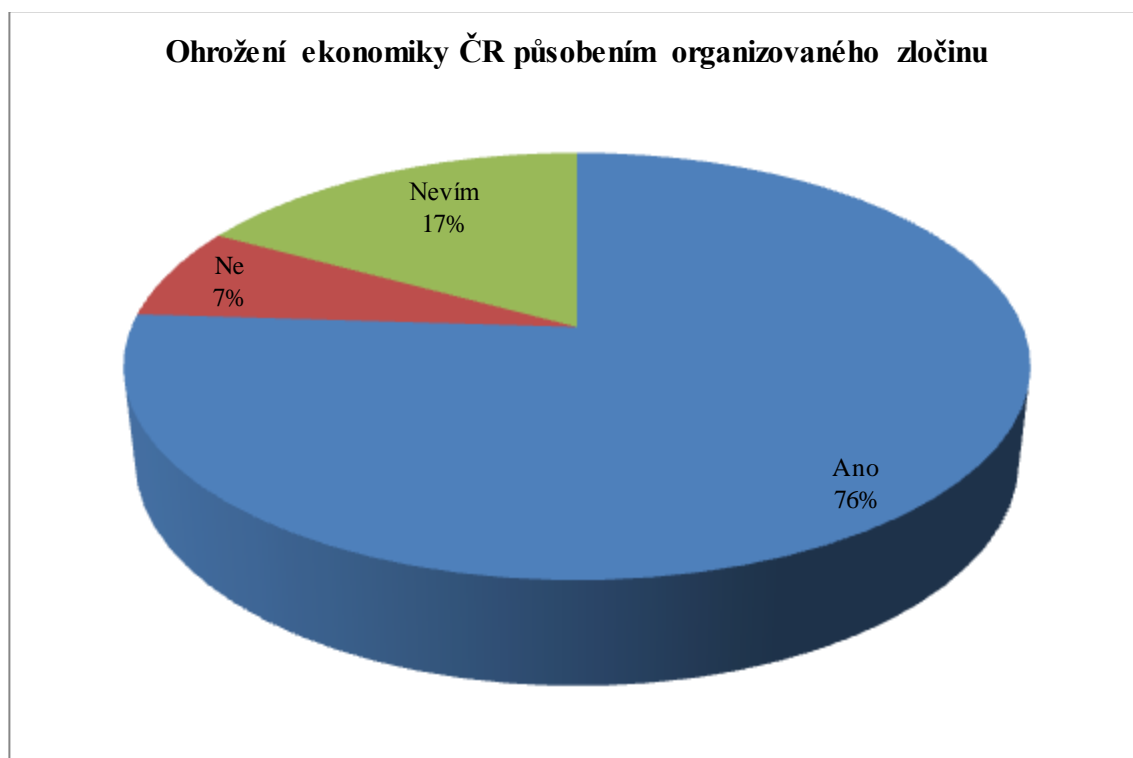
Otázka č. 6:

Myslíte si, že působení organizovaného zločinu vážně ohrožuje ekonomiku ČR?

Tab. 6⁵²:

Odpověď	Počet odpovědí [%]
Ano	76
Ne	7
Nevím	17

Graf 6⁵³:

Podle 76 % respondentů ohrožuje organizovaný zločin ekonomiku ČR, 7 % si nemyslí, že by organizovaný zločin měl vliv na naši ekonomiku a 17 % dotázaných odpovědělo, že neví.

⁵² Vlastní zdroj

⁵³ Vlastní zdroj

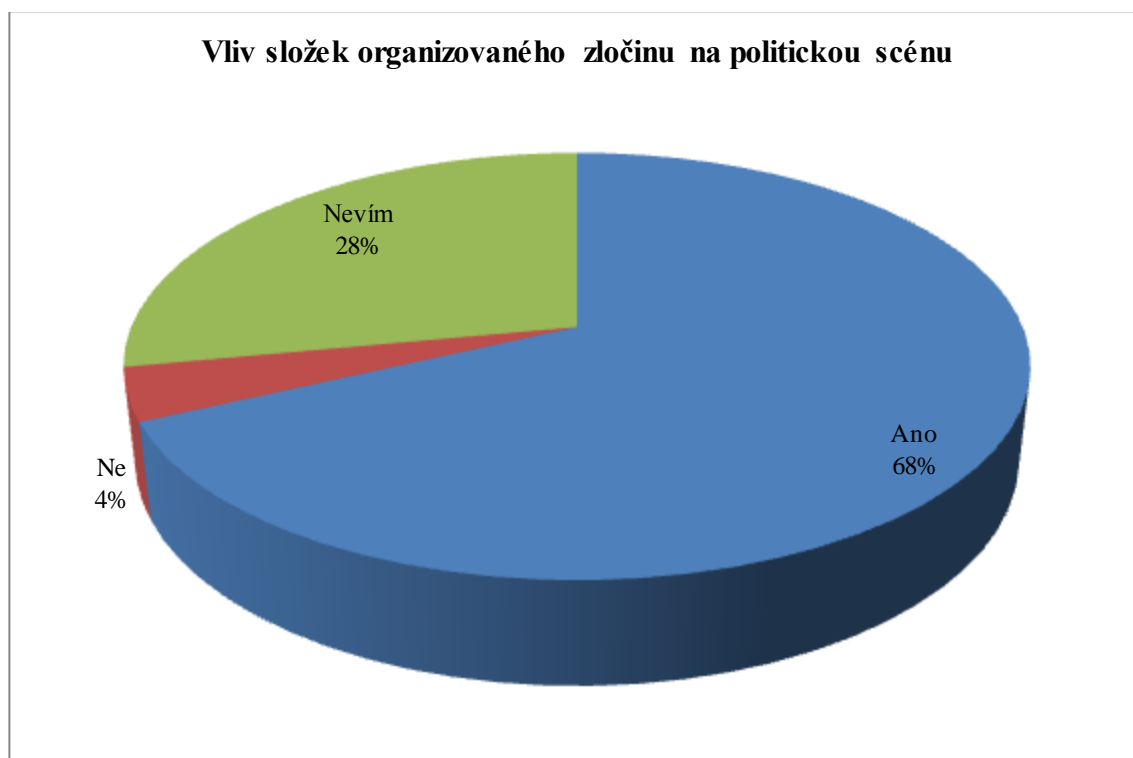
Otázka č. 7:

Je podle Vás politická scéna ovládána složkami organizovaného zločinu?

Tab. 7⁵⁴:

Odpověď	Počet odpovědí [%]
Ano	68
Ne	4
Nevím	28

Graf 7⁵⁵:

To, že složky organizovaného zločinu ovládají politickou scénu si myslí 68 % respondentů, pouhá 4 % dotázaných zastávají opačný názor a 28 % respondentů neví, zda je naše politická scéna ovládána složkami organizovaného zločinu.

⁵⁴ Vlastní zdroj

⁵⁵ Vlastní zdroj

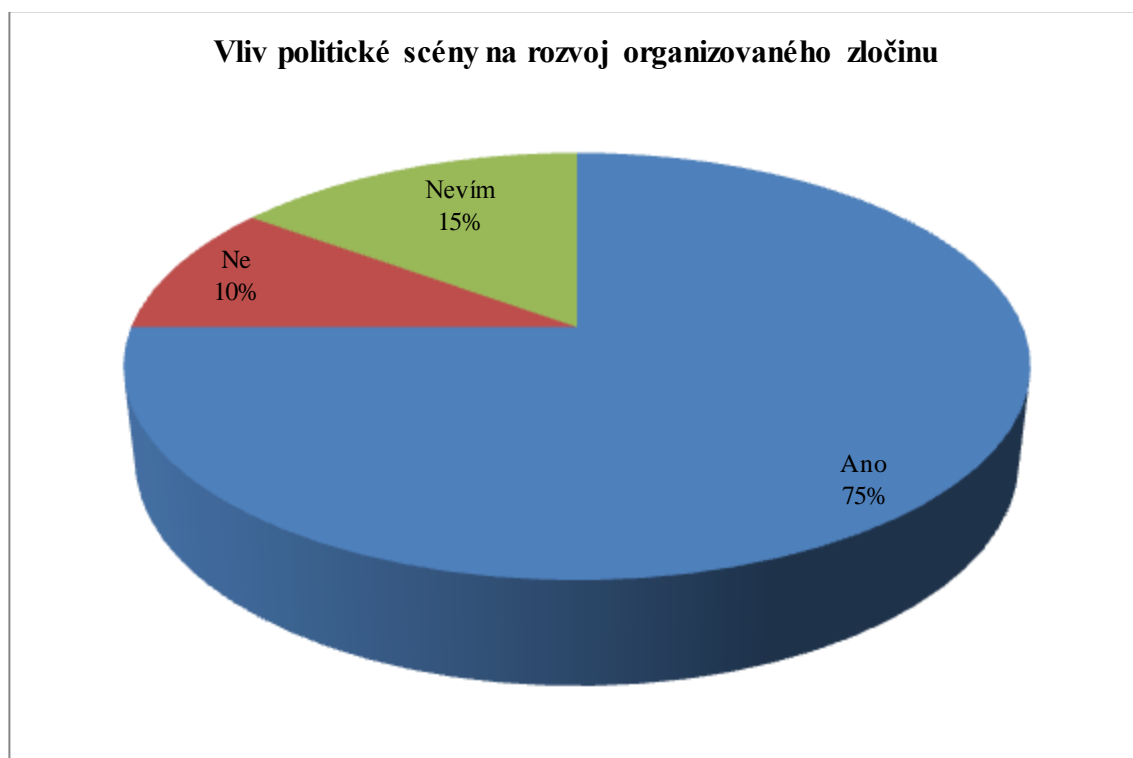
Otázka č. 8:

Má podle Vás politická scéna vliv na rozvoj organizovaného zločinu?

Tab. 8⁵⁶:

Odpověď	Počet odpovědí [%]
Ano	75
Ne	10
Nevím	15

Graf 8⁵⁷:

Politická scéna ovlivňuje rozvoj organizovaného zločinu, to si myslí 75 % všech dotázaných. Podle 10 % respondentů nemá politická scéna vliv na rozvoj organizovaného zločinu a 15 % dotázaných neví.

⁵⁶ Vlastní zdroj

⁵⁷ Vlastní zdroj

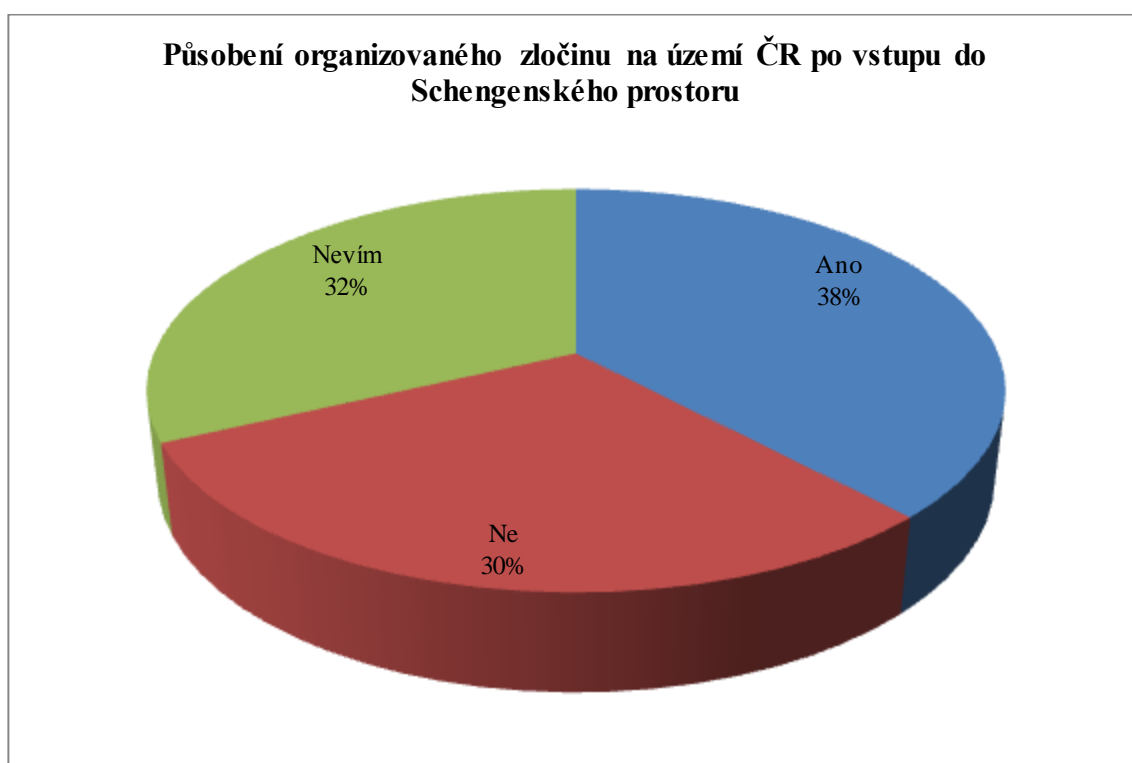
Otázka č. 9:

Myslíte si, že se zvýšilo působení organizovaného zločinu na území ČR po vstupu do Schengenského prostoru?

Tab. 9⁵⁸:

Odpověď	Počet odpovědí [%]
Ano	38
Ne	30
Nevím	32

Graf 9⁵⁹:

Vstup ČR do Schengenského prostoru umožnil snadnější pohyb lidí, zboží a kapitálu, přesto však neměl podle kriminologických statistik velký vliv na působení organizovaného zločinu na našem území. Odpovědi respondentů na tuto otázku jsou velice vyrovnané, přesto se více respondentů domnívá, že vstup ČR do Schengenského prostoru měl vliv na zvýšení působení organizovaného zločinu u nás.

⁵⁸ Vlastní zdroj

⁵⁹ Vlastní zdroj

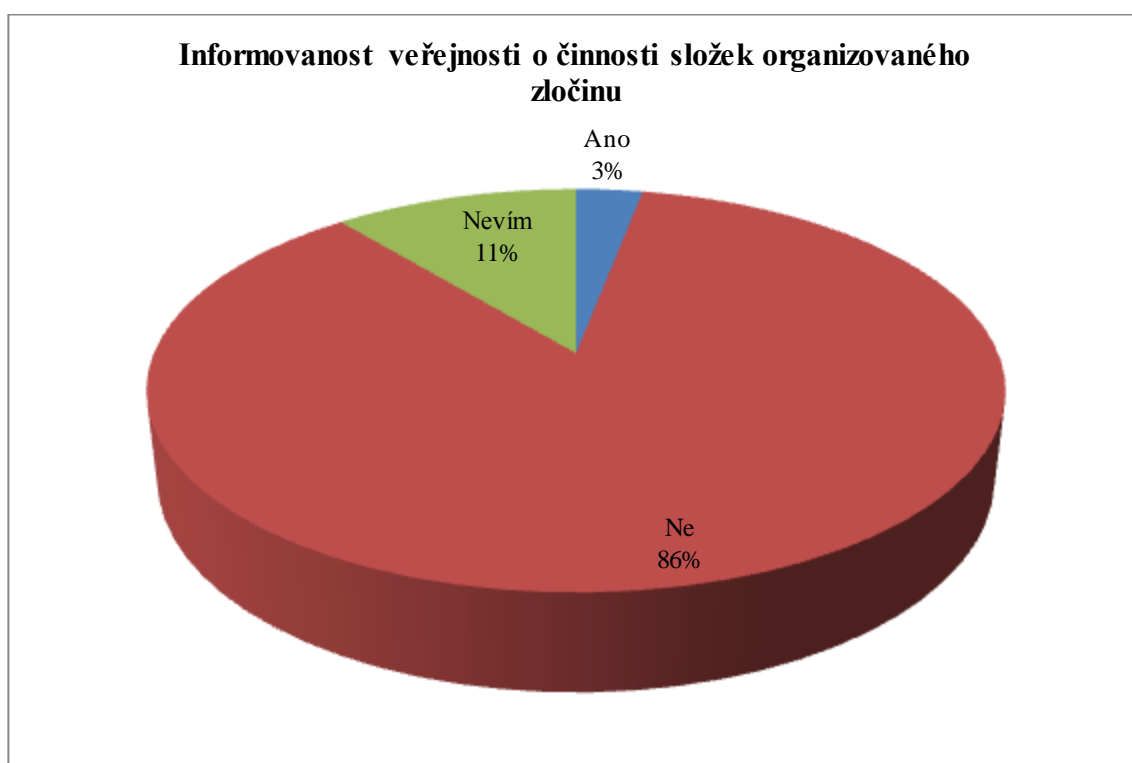
Otázka č. 10:

Je podle Vás veřejnost dostatečně informována o činnosti složek organizovaného zločinu?

Tab. 10⁶⁰:

Odpověď	Počet odpovědí [%]
Ano	3
Ne	86
Nevím	11

Graf 10⁶¹:

Podle 86 % respondentů není veřejnost dostatečně informována o činnosti složek organizovaného zločinu, pouhá 3 % dotázaných považuje informovanost za dostačující a 11 % respondentů neví. Při informování veřejnosti se musí postupovat velice opatrně, neboť některé zločinecké organizace mají medializaci jako cíl svého působení. Dalšími důvody, proč nezveřejňovat veškeré informace o trestných činech organizovaných skupin mohou být např. zabránění panice, utajování důležitých informací, aby nemohlo dojít k narušení vyšetřování, zabránění možného ovlivňování svědků apod.

⁶⁰ Vlastní zdroj

⁶¹ Vlastní zdroj

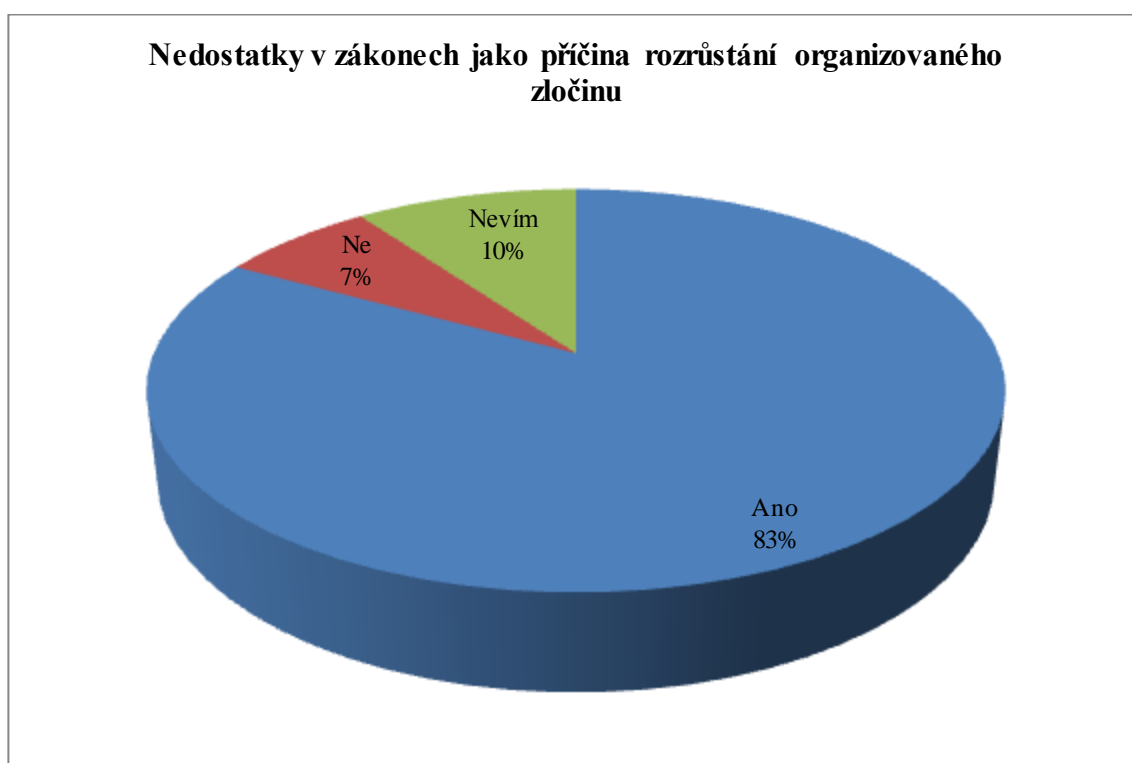
Otázka č. 11:

Je podle Vás rozrůstání organizovaného zločinu zapříčiněno nedostatky v zákonech?

Tab. 11⁶²:

Odpověď	Počet odpovědí [%]
Ano	83
Ne	7
Nevím	10

Graf 11⁶³:

Celých 83 % respondentů zastává názor, že rozrůstání organizovaného zločinu je zapříčiněno nedostatky v zákonech, 7 % dotázaných s tímto názorem nesouhlasí a 10 % respondentů neví, jestli mohou být nedostatky v zákonech příčinou rozrůstání organizovaného zločinu.

⁶² Vlastní zdroj

⁶³ Vlastní zdroj

Otázka č. 12:

Pomohlo by podle Vás zabavení majetku nabytého páčáním trestné činnosti organizovanou skupinou ke zmírnění působení složek organizovaného zločinu?

Tab. 12⁶⁴:

Odpověď	Počet odpovědí [%]
Ano	61
Ne	19
Nevím	20

Graf 12⁶⁵:

Více než polovina respondentů (61 %) souhlasí s tím, že zabavení majetku nabytého páčáním trestné činnosti organizovanou skupinou by pomohlo ke zmírnění působení složek organizovaného zločinu, 19 % dotazovaných nesdílí tento názor a 20 % respondentů neví, zda by toto opatření mělo vliv na činnost organizované skupiny.

⁶⁴ Vlastní zdroj

⁶⁵ Vlastní zdroj

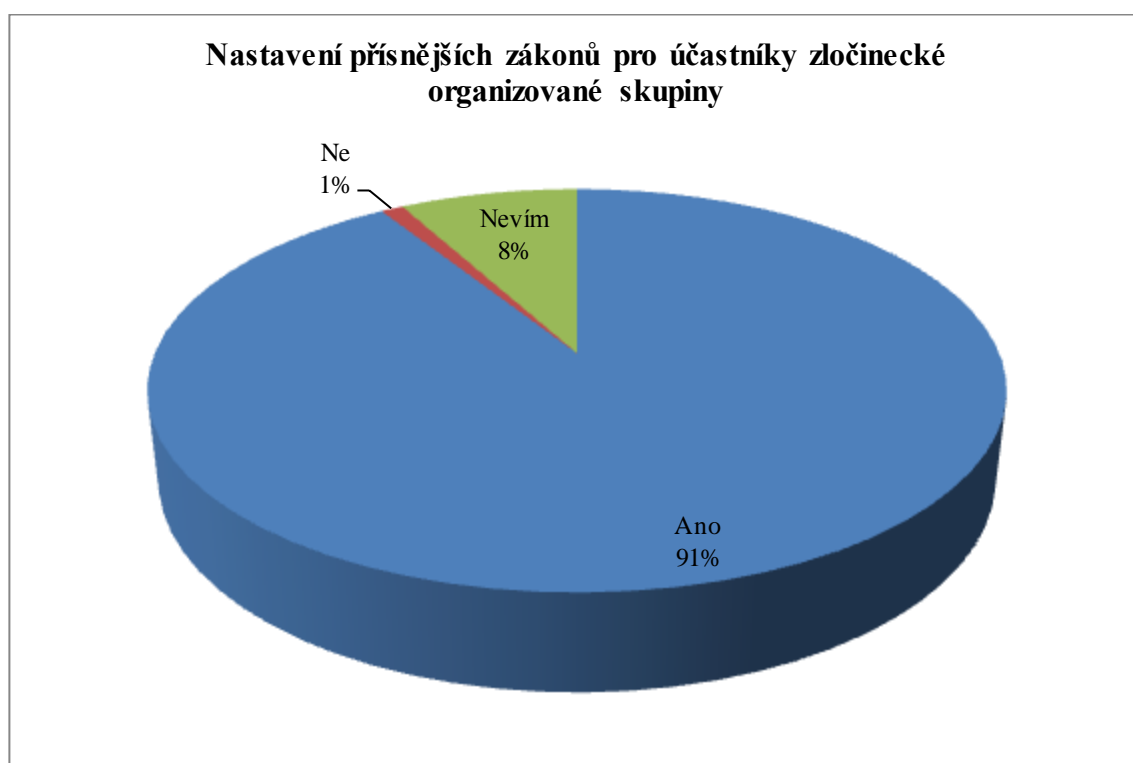
Otázka č. 13:

Měly by být podle Vás nastaveny přísnější zákony pro účastníky zločinecké organizované skupiny?

Tab. 13⁶⁶:

Odpověď	Počet odpovědí [%]
Ano	91
Ne	1
Nevím	8

Graf 13⁶⁷:

Téměř všichni dotazovaní (91 %) se shodli na tom, že by měly být nastaveny přísnější zákony pro účastníky organizované skupiny, pouze 1 % dotazovaných si to nemyslí a 8 % respondentů uvedlo neví.

⁶⁶ Vlastní zdroj

⁶⁷ Vlastní zdroj

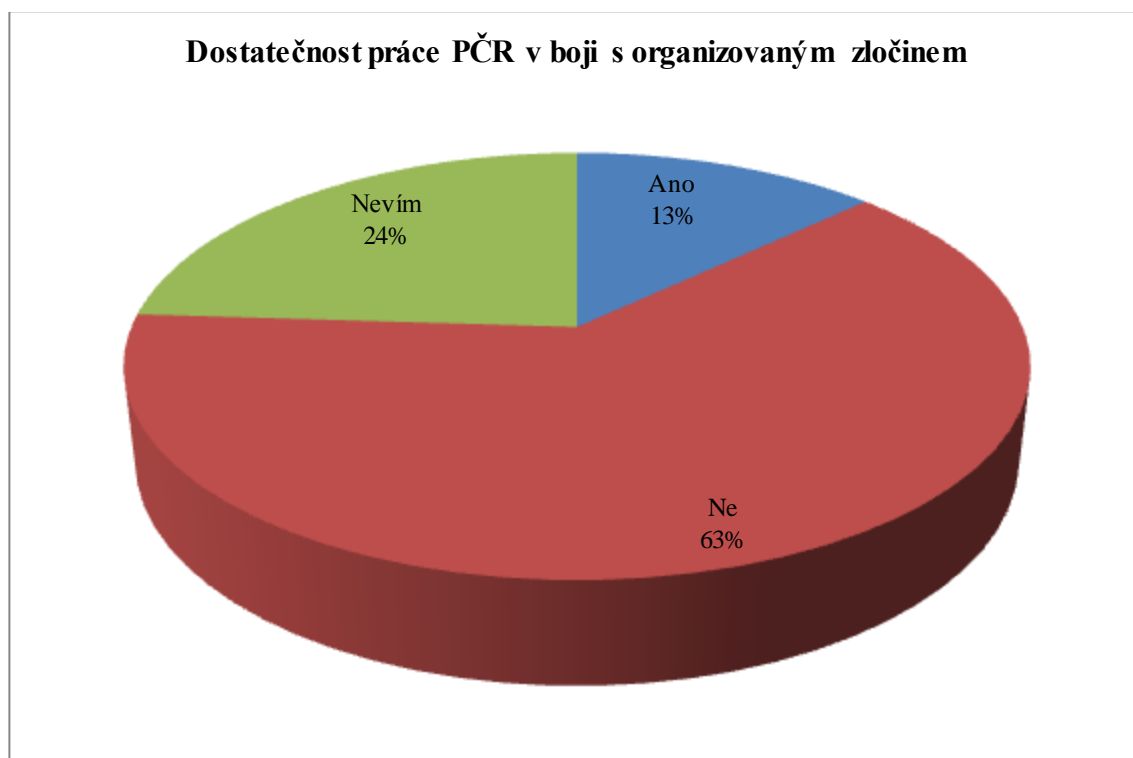
Otázka č. 14:

Je podle Vás práce PČR v boji s organizovaným zločinem dostatečná?

Tab. 14⁶⁸:

Odpověď	Počet odpovědí [%]
Ano	13
Ne	63
Nevím	24

Graf 14⁶⁹:

Podle více než poloviny respondentů (63 %) není práce PČR v boji s organizovaným zločinem dostatečná, pouhých 13 % respondentů hodnotí práci PČR v boji s organizovaným zločinem jako dostatečnou a 24 % dotazovaných se nevyjádřilo ani kladně, ale ani záporně.

⁶⁸ Vlastní zdroj

⁶⁹ Vlastní zdroj

Charakteristika respondentů

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 100 respondentů. Počet dotazovaných respondentů podle věku je uveden v Tabulce 15 a zobrazen v Grafu 15. Nejpočetnější skupinou respondentů byli lidé ve věku 36 – 45 let (39 %), hned za nimi následovala skupina respondentů ve věku 26 – 35 let (37 %). Snahou dotazníkového šetření bylo oslovit všechny věkové kategorie, což se podařilo. Jen skupina lidí ve věku 56 let a více je zastoupena nejméně (8 %).

Tab. 15⁷⁰:

Věk [let]	Počet dotazovaných respondentů [%]
Méně než 25	16
26 – 35	37
36 – 55	39
56 a více	8

Graf 15⁷¹:

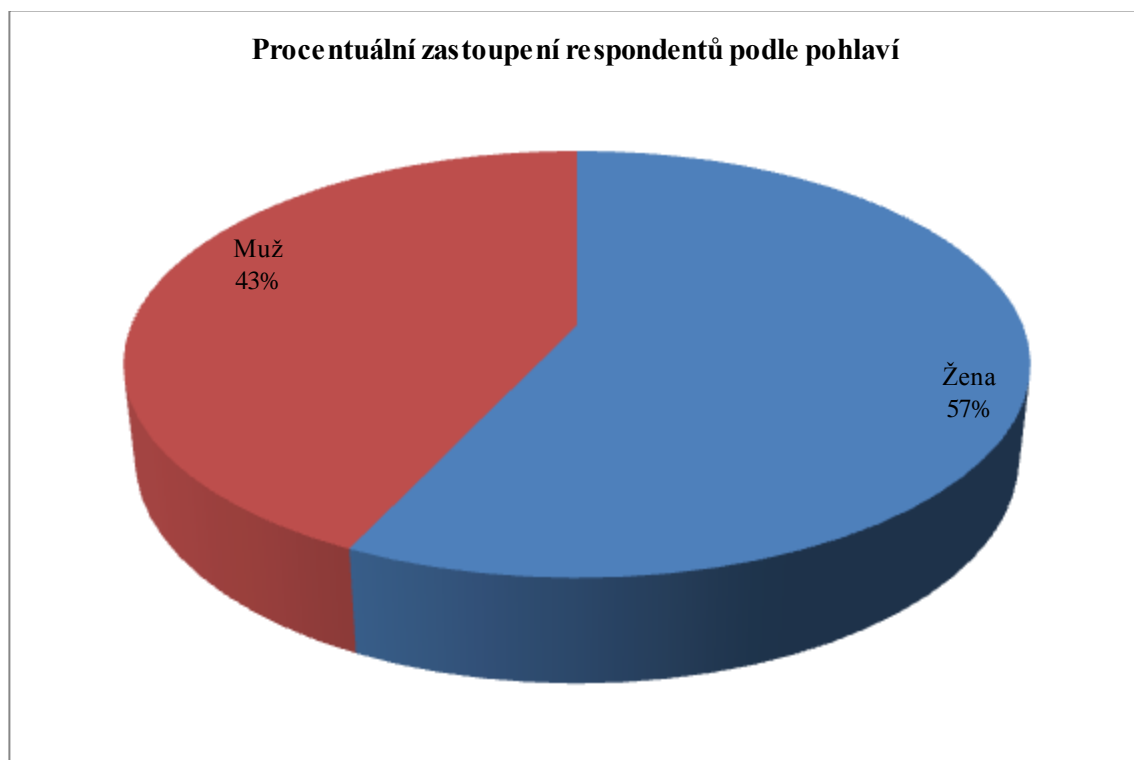
Z celkového počtu 100 respondentů na dotazník odpovědělo 57 žen a 43 mužů, jak zobrazuje Tabulka 16 a Graf 16.

⁷⁰ Vlastní zdroj

⁷¹ Vlastní zdroj

Tab. 16⁷²:

Pohlaví	Počet dotazovaných respondentů [%]
Žena	57
Muž	43

Graf 16⁷³:Tab. 17⁷⁴:

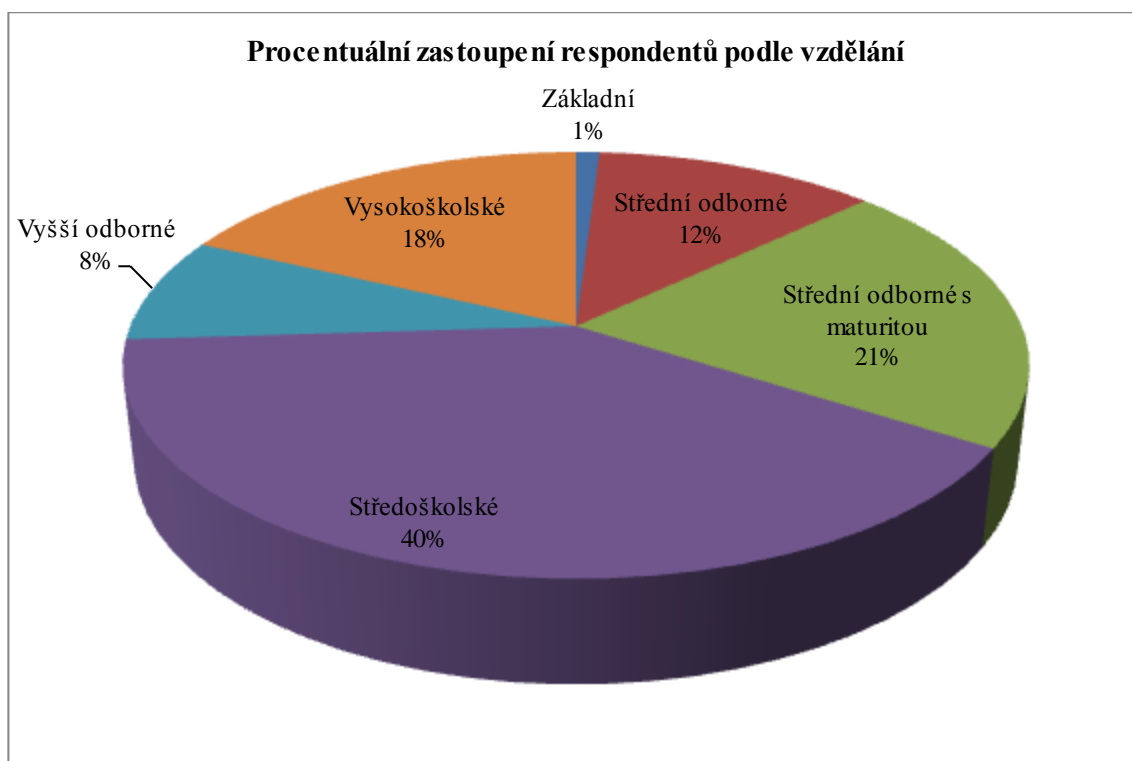
Vzdělání	Počet dotazovaných respondentů [%]
Základní	1
Střední odborné	12
Střední odborné s maturitou	21
Středoškolské	40
Vyšší odborné	8
Vysokoškolské	18

⁷² Vlastní zdroj

⁷³ Vlastní zdroj

⁷⁴ Vlastní zdroj

Graf 17⁷⁵:

Největší zastoupení měla skupina respondentů se středoškolským vzděláním (40 %). Zastoupení lidí se středním odborným vzděláním s maturitou a vysokoškoláků bylo téměř vyrovnané, tj. 21 % a 18%. Struktura respondentů podle dosaženého vzdělání byla různorodá, takže cíl oslovit lidi různého vzdělání byl splněn. Pouze skupinu lidí se základním vzděláním zastupuje jen 1 respondent.

⁷⁵ Vlastní zdroj

8.4 Závěr dotazníkového šetření

Z výsledků dotazníkového šetření je patrný převažující názor dotazovaných respondentů, že úroveň organizovaného zločinu na našem území je nyní vyšší, než jaká byla před rokem 1989. K tomuto názoru mohly do jisté míry přispět údaje trestních statistik, které nevystihovaly skutečnou situaci v tehdejší Československu a zpochybňování existence organizovaného zločinu před rokem 1989, který na našem území byl, pouze v jiné podobě.

Organizovaný zločin je zajisté nebezpečný pro společnost, na tom se shodla převážná většina respondentů. Za nejrozšířenější formu trestné činnosti, páchanou zločineckou organizovanou skupinou, lze v ČR považovat organizovanou hospodářskou kriminalitu. Důvodem, proč tomu tak je, může být to, že v sobě skrývá více forem trestné činnosti, ať už se jedná o padělání zboží a jeho značek, pozemkové podvody nebo padělání peněz. Všechny tyto nezákonné činnosti narušují řádný chod státu a připravují státní rozpočet o nemalé částky - úniky na daních.

Jako další rozšířenou formu organizované trestné činnosti v ČR respondenti označili korupci. K tomu mohli přispět zprávy z médií o korupčních kauzách našich politických představitelů, kterých v současné době přibývá.

Mezi časté a nebezpečné formy organizované trestné činnosti se rovněž řadí praní špinavých peněz, mající stěžejní funkci pro legalizaci výnosů z trestné činnosti.

V pořadí další rozšířenou formou organizované trestné činnosti je drogová organizovaná kriminalita, v jejímž důsledku dochází nejčastěji k loupežným přepadením za účelem získání finanční hotovosti k nákupu drogy.

Jak ukazuje dotazníkové šetření, hlavní nebezpečí spatřují respondenti v zasahování složek organizovaného zločinu do státní správy, do politiky a v ohrožení ekonomiky ČR (nekalá soutěž, korupce atd.).

Vstup ČR do Schengenského prostoru neměl velký vliv na působení organizovaného zločinu u nás. Větší vliv na rozrůstání organizovaného zločinu mají podle respondentů nedostatky v zákonech. Nastavení přísnějších trestů pro účastníky zločinecké organizované skupiny by podle dotazníkového šetření uvítala většina respondentů.

V boji s organizovaným zločinem hrají důležitou roli OČTŘ. Činnost PČR hodnotí více jak polovina respondentů jako nedostatečnou. OČTŘ nemají důvěru lidí, což může být způsobeno informacemi o případech, kdy došlo k propojení těchto orgánů s organizovaným zločinem.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce na téma „Organizovaný zločin a jeho aktivity v České republice po roce 1989“ bylo komplexní zachycení a shrnutí současných teoretických a praktických poznatků v odvětví organizovaného zločinu, analýza současného stavu organizovaného zločinu v České republice a vytvoření uceleného obrazu o způsobu boje proti organizovanému zločinu.

Splnění cíle bylo dosaženo studiem odborné literatury, legislativních dokumentů, informací z internetových zdrojů a vyhodnocením dotazníkové šetření na dané téma, které zachycuje názor veřejnosti na problematiku působení organizovaného zločinu v České republice a boje s ním.

Splnění hypotézy

Po politických a společenských změnách v roce 1989 dochází v České republice k rozvoji organizovaného zločinu. Ten je nyní mnohem nebezpečnější pro společnost. Pachatelé využívají pro páchání trestné činnosti nejmodernější technologie a také úroveň páchaných trestných činů je na profesionálně vyšší úrovni.

Organizovaný zločin se projevuje ve více formách, které svým působením představují vážné nebezpečí pro společnost a ekonomiku České republiky. Mezi nejrozšířenější formy organizovaného zločinu patří hospodářská kriminalita, korupce, praní špinavých peněz, drogová organizovaná kriminalita a další. Organizovaná kriminalita se projevuje také vydíráním peněz za únosy a fiktivní ochranu, obchodem s lidmi, obchodem s padělanými penězi apod. Nebezpečí představuje také zasahování složek organizovaného zločinu do státní správy a do politiky.

Odhalit organizovaný zločin je velice obtížné, neboť jeho aktivity probíhají skrytě a navenek působí legálním dojmem, proto musí být nasazeny operativně-pátrací prostředky. K odhalování organizovaného zločinu je zapotřebí mezinárodní spolupráce, neboť zločinecké organizace velice často působí ve více zemích. Proti organizovanému zločinu je třeba bojovat nejmodernějšími prostředky.

Pro boj s organizovaným zločinem byly vytvořeny nové subjekty. Některé se zaměřují na shromažďování informací a jejich vyhodnocování. Získané informace pak slouží jako podklad pro navržení nových opatření nebo jako prostředek pro odhadování

dalšího vývoje. Jiné subjekty se zabývají odhalováním organizované trestné činnosti a některé, např. URNA jsou nasazovány do akcí proti nebezpečným pachatelům.

V boji s organizovaným zločinem jsou důležitá policejní a legislativní opatření. Naše zákony procházejí neustálým vývojem, aby se částečně vyrovnaly s problematikou organizovaného zločinu. Velice důležitou roli v boji s organizovaným zločinem hrají také preventivní opatření, která mají omezit podmínky vzniku organizovaného zločinu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. ADAMOLI, S., DI NICOLA, A., U. SAVONA, E., ZOFFI, P. *Organizovaný zločin a odpověď mezinárodního společenství*. Překlad NOVOTNÝ, Č. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999. 89 s. ISBN 80-860-0864-9.
2. BALOUN, V., CEJP, M., KADEŘÁBKOVÁ, D., KARABEC, Z., MAREŠOVÁ, A., SCHEINOST, M. *Výzkum organizovaného zločinu v České republice II : závěrečná shrnující studie*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999. 117 s. ISBN 80-860-0872-X.
3. BALOUN, V. *Organizovaný zločin a jeho možné projevy ve finančním sektoru ekonomiky : dílčí závěrečná studie úkolu "Výzkum organizovaného zločinu v České republice II"*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999. 92 s. ISBN 80-860-0869-X.
4. BRABCOVÁ, I., BUDKA, I., CEJP, M., MUSIL, J., SCHEINOST, M. *Výzkum struktury, forem a možností postihu organizovaného zločinu v České republice*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997. 167 s. ISBN 80-860-0832-0.
5. CEJP, M. *Společenské příčiny a důsledky organizovaného zločinu*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999. 120 s. ISBN 80-860-0868-1.
6. DUŠEK, J. *Metodika pro tvorbu bakalářských prací VŠERS: (platná od 1.10.2012)*. 2. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2012, 63 s. ISBN 978-80-87472-34-7.
7. FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, 743 s. ISBN 80-732-5015-2.
8. FRYŠTÁK, M., PROUZA, D., VANĚČEK, P., ZAJÍČKOVÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 420 s. ISBN 978-80-86708-51-5.
9. CHMELÍK, J. *Zločin bez hranic : vyšetřování terorismu a organizovaného*. Praha : Linde, 2004. 185 s. ISBN 80-720-1480-3.
10. JELÍNEK, J. *Praktikum z trestního práva : klauzurní práce s řešením*. Praha : Linde, 2007. 161 s. ISBN 978-807-2016-815.

11. KARABEC, Z., MUSIL, J. *Účinnost právních prostředků proti organizovanému zločinu*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999. 64 s. ISBN 80-860-0870-3.
12. MUSIL, J. *Připravit se včas na boj s organizovanou kriminalitou*. In Československá kriminalistika. Praha, 1992. Svazek 25 č. 2.
13. NĚMEC, M. *Mafie a zločinecké gangy : aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafií a boj proti nim*. 1. vyd. Praha : Eurounion, 2003. 390 s. ISBN 80-731-7026-4.
14. NĚMEC, M. *Organizovaný zločin : aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1995. 219 s. ISBN 80-206-0472-3.
15. NETT, A. *Praní špinavých peněz*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1993. 39 s. ISBN 80-210-0630-7.
16. NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 1. vyd. Praha : Themis, 2003. 407 s. ISBN 80-731-2018-6.
17. REZKOVÁ, M. *Zákon proti praní špinavých peněz a proti financování terorismu*. Praha : Linde Praha, 2008. 248 p. ISBN 978-80-87116-11-1.
18. SCHEINOST, M. *Organizovaná trestná činnost občanů ČR : dílčí závěrečná studie úkolu "Výzkum organizovaného zločinu v České republice II"*. 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999. 103 s. ISBN 80-860-0865-7.
19. Srv.: OSMANČÍK, O. *Referát na mezinárodní konferenci Trestní justice a kontrola kriminality v ČR*. Praha 13. - 14. 5. 1996.
20. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-389-6.

Elektronické zdroje

1. ČESKO. BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. Organizovaný zločin. *BIS: Bezpečnostní informační služba* [online]. BIS, 2011 [cit. 2012-08-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/organizovany.html>>
2. ČESKO. BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. Obchod s konvenčními zbraněmi a výbušninami. *BIS: Bezpečnostní informační služba* [online]. BIS, 2011 [cit. 2012-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/zbrane-konvencni.htm>>
3. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Obchod s lidmi. *MVCR: Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. MVCR, 2010 [cit. 2012-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-definice.aspx>>
4. ŽÁKOVÁ, M. Obchod s lidmi. In *NICM: Národní informační centrum pro mládež*, [online]. 2007 - 2008 [online]. MVCR, 2010 [cit. 2012-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.nicm.cz/obchodovani-s-lidmi-charakteristika>>
5. ČESKO. TRANSPARENCY INTERNATIONAL. Co je to korupce. In *Transparency: Transparency international Česká republika* [online]. 2011 [cit. 2012-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/korupce>>
6. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Definice pojmu terorismus. *MVCR: Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. MVCR, 2009 [cit. 2012-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>>
7. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Koncepce boje proti organizovanému zločinu. *MVCR: Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. MVCR, 2010 [cit. 2012-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-boje-proti-organizovanemu-zlocinu-na-obdobi-let-2011-2014-pdf.aspx>>

Legislativní dokumenty

1. Česko. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354 - 464. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>
2. Česko. Zákon č. 61/1996 Sb. zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1996, částka 19, s. 722 - 800. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=61/1996&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>
3. Česko. Zákon č. 141/1961 Sb. trestní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 513 - 575. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=141/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>
4. Česko. Zákon č. 153/1994 Sb. zákon o zpravodajských službách České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1994, částka 49, s. 1602 - 1604. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=153/1994&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>
5. Česko. Zákon č. 154/1994 Sb. zákon o Bezpečnostní službě. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1994, částka 49, s. 1605 - 1629. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=153/1994&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>
6. Česko. Zákon č. 159/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 15/1998 Sb., a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 49, s. 2351 - 2356. Dostupná z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=159/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

SEZNAM ZKRATEK

- BIS - Bezpečnostní informační služba
- IČO - Identifikační číslo organizace
- IT - Informační technologie
- NPC - Národní protidrogová centrála
- OČTŘ - Orgány činné v trestním řízení
- PČR - Policie České republiky
- RADA OECD - Rada organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
- TZk - Trestní zákoník
- ÚOKFK SKPV - Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality
Služby kriminální policie vyšetřování
- ÚOOZ - Útvar pro odhalování organizovaného zločinu
- URNA - Útvar rychlého nasazení
- ÚZSI - Úřad pro zahraniční styky a informace

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA I

- Dotazník na téma „Organizovaný zločin v ČR“

PŘÍLOHA I

DOTAZNÍK NA TÉMA „ORGANIZOVANÝ ZLOČIN V ČR“⁷⁶

Dobrý den,

rád bych Vás požádal o vyplnění krátkého dotazníku na téma „Organizovaný zločin v ČR“. Dotazník je zcela anonymní a jeho výsledky poslouží ke zpracování bakalářské práce.

Adam Kudláček – student Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích, obor Bezpečnostně právní činnost.

1. Jaká byla podle Vás úroveň organizovaného zločinu na území ČR před rokem 1989?

- Nízká
- Střední
- Vysoká
- Nevím

2. Jaká je podle Vás úroveň organizovaného zločinu na území ČR v současné době?

- Nízká
- Střední
- Vysoká
- Nevím

3. Je podle Vás organizovaný zločin nebezpečný pro společnost?

- Ano
- Ne
- Nevím

⁷⁶ Vlastní zdroj

4. Jaká forma trestné činnosti, páchaná zločineckou organizovanou skupinou, je podle Vás nejrozšířenější na území ČR?

- Organizovaná hospodářská kriminalita (např. padělání zboží a jeho značek, padělání peněz, pozemkové podvody aj.)
- Drogová organizovaná kriminalita
- Bankovní a poštovní loupeže
- Nelegální obchod se zbraněmi a výbušninami
- Převaděčství, obchod s lidmi a prostituce
- Krádeže motorových vozidel
- Vybírání poplatků za fiktivní ochranu (Racketeering)
- Krádeže uměleckých a starožitných předmětů
- Počítačová kriminalita
- Korupce
- Praní špinavých peněz
- Terorismus

5. Zasahují podle Vás složky organizovaného zločinu do státní správy?

- Ano
- Ne
- Nevím

6. Myslíte si, že působení organizovaného zločinu vážně ohrožuje ekonomiku ČR?

- Ano
- Ne
- Nevím

7. Je podle Vás politická scéna ovládána složkami organizovaného zločinu?

- Ano
- Ne
- Nevím

8. Má podle Vás politická scéna vliv na rozvoj organizovaného zločinu?

- Ano
- Ne
- Nevím

9. Myslíte si, že se zvýšilo působení organizovaného zločinu na území ČR po vstupu do Schengenského prostoru?

- Ano
- Ne
- Nevím

10. Je podle Vás veřejnost dostatečně informována o činnosti složek organizovaného zločinu?

- Ano
- Ne
- Nevím

11. Je podle Vás rozrůstání organizovaného zločinu zapříčiněno nedostatky v zákonech?

- Ano
- Ne
- Nevím

12. Pomohlo by podle Vás zabavení majetku nabytého páčáním trestné činnosti organizovanou skupinou ke zmírnění působení organizovaného zločinu?

- Ano
- Ne
- Nevím

13. Měly by být podle Vás nastaveny přísnější zákony pro účastníky zločinecké organizované skupiny?

- Ano
- Ne
- Nevím

14. Je podle Vás práce PČR v boji s organizovaným zločinem dostatečná?

- Ano
- Ne
- Nevím

15. Věk

- Méně než 25
- 26 – 35
- 36 – 55
- 56 a více

16. Pohlaví

- Žena
- Muž

17. Vzdělání

- Základní
- Střední odborné
- Střední odborné s maturitou
- Středoškolské
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

Děkuji za Váš čas strávený nad vyplňováním dotazníku.

S pozdravem

Adam Kudláček